

relevant

geloof / kerk / mens / maatschappij
bisdom Antwerpen / november - december 2022

Ik doe mee

BIDDEN TUSSEN BOEKEN
IN WESTMALLE

MACHTSMISBRUIK
IN DE KERK

DE ANDERE
KANT

WERK MAKEN
VAN SYNODALITEIT

Relevant - Nummer 6
TWEEMAANDELIJKS
november - december 2022

Afgetekantoor 2099
Antwerpen X - P 914402
www.relevant-bisdomantwerpen.be

ISSN-nummer
2294-7620

> **Op de cover:** Onlangs zijn de restauratiewerken van de bibliotheek van de trappistenabdij in Westmalle afgerond. 'Relevant' mocht een kijkje nemen. Lees meer op blz. 12-13.

INHOUD

Woord van de bisschop	3
Engagement in de Kerk	4
Tot het uiteinde van de aarde.	
<i>Handelingen</i> als reisgids	10
Bidden tussen boeken	12
Waar ligt de grens?	14
Kerkplus	15
In de kijker: Welzijnszorg	16
Estafette: Jens Van Rompaey	17
De kiosk	19
Lerenslang: Catechisten in Rome	22
Doorkijk: Aan de andere kant	23
Jongerenkatern	24
Was jij erbij?	26
Het voorval	28

COLOFON

Relevant, het diocesane magazine van het bisdom Antwerpen, verschijnt tweemaandelijks.

Verantwoordelijk uitgever is Nathalie Milio,
Schoenmarkt 2, 2000 Antwerpen.

Hoofdredactie: Ilse Van Halst

Redactieraad: Jan Caljon, Steven De Schampelaere,
Jonathan Wuyts, Nathalie Milio, Marc Philips,
Saskia van den Kieboom, Lea Verstricht

Redactie: *Relevant*, Groenenborgerlaan 149, 2020 Antwerpen,
03 287 35 83, relevant@bisdomantwerpen.be,
www.relevant-bisdomantwerpen.be.

Abonnementen: Abonnementen *Relevant*, p/a Halewijnlaan 92,
2050 Antwerpen, 03 210 08 37 of 03 202 84 30,
abonnementen.relevant@kerknet.be.

Een jaarabonnement kost 25 euro. Jongeren betalen 10 euro.
Abonnees in het buitenland betalen 50 euro.

Een steunabonnement kost 50 euro.

Voor een los nummer betaal je 10 euro.

Abonneren kan op IBAN: BE45 7350 3165 1589, BIC: KREDBEBB
van vzw Bisdom Antwerpen – *Relevant* met duidelijke vermelding
van naam en adres voor wie het abonnement bestemd is.

© Nicky De Vocht

DOE JIJ MEE?

Vrijwilligerswerk staat onder druk. Mensen engageren zich niet meer. Het is iets wat je geregeld hoort, zeker na de coronapandemie. Is dat inderdaad zo? En zo ja, waarom? Haakten sommige vrijwilligers tijdens de pandemie af, om uiteenlopende redenen, tegelijk wakte ze ook nieuwe energie. Wie engageert zich vandaag in de Kerk? Doet een ambitieuze visie meer vrijwilligers warmlopen? Engageren mensen zich eerder voor een eenmalige activiteit of op lange termijn? Want we hebben nood aan verschillende profielen, zowel mensen die zich lokaal of tijdelijk engageren als aan een duurzame laag vrijwilligers die de eindverantwoordelijkheid willen dragen. Ons dossier gaat op zoek naar de dipjes, de lichtpunten en de uitdagingen.

In dit nummer sluiten we ook onze reis in de voetsporen van Paulus af. En we gaan op ontdekkings- tocht in de vernieuwde bibliotheek van de abdij van Westmalle. Wat is de zin en de betekenis van een bibliotheek in een abdijsgemeenschap vandaag?

De laatste jaren kwam de Kerk vaak negatief in het nieuws in het kader van grensoverschrijdend gedrag. Om zulk gedrag een halt toe te roepen, nam ze al meerdere initiatieven. Nu biedt ons bisdom vormingssessies aan over integer pastoraal handelen. We legden ons oor te luisteren bij de sprekers.

Een delegatie enthousiaste catechisten uit ons bisdom nam deel aan het internationaal catechisten- congres in Rome en keerde terug bisdomwaarts met heel wat inspiratie en uitdagingen.

Kortom, dit nummer brengt opnieuw heel wat lees- voer en heel wat mogelijkheden om je in te zetten. Doe je mee?

Ilse Van Halst

**Wil je *Relevant* blijven lezen volgend jaar?
Vernieuw je abonnement dan nu. Je vindt alle
informatie in een brief bij dit nummer.**

EENHEID IN VERScheidenHEID

Ik begon het nieuwe werkjaar met anderhalve week Duitsland, voor twee belangrijke evenementen. Het eerste was de elfde Algemene Vergadering van de Wereldraad van Kerken (WRK), die plaatsvond in Karlsruhe van 31 augustus tot 7 september 2022. De WRK werd opgericht in 1948, kort na de Tweede Wereldoorlog. Vandaag telt de WRK 352 lidkerken, die samen ongeveer vijfhonderd miljoen christenen vertegenwoordigen uit 140 landen. Alle oosterse en orthodoxe Kerken zijn lid, evengoed als de meeste Kerken en kerkelijke gemeenschappen ontstaan tijdens en na de Reformatie. De katholieke Kerk is geen lid, maar neemt wel actief deel aan tal van haar activiteiten. Zo stuurde het Vaticaan een officiële delegatie naar Karlsruhe, bestaande uit een twintigtal katholieken uit diverse landen, bij wie ondergetekende.

Naar binnen en naar buiten

Heel die bijeenkomst sprak me enorm aan. Dat zoiets mogelijk is! Christenen uit alle landen en continenten, die kerkelijk en maatschappelijk zo sterk van elkaar verschillen, en toch samen met elkaar onderweg zijn. Enerzijds kijken ze naar binnen: naar de vraag hoe Kerken kunnen werken aan onderlinge toenadering en verbondenheid. Anderzijds kijken ze naar buiten: naar de vele uitdagingen die de wereld en de samenleving vandaag stellen. De oecumene is geen theoretische denkoefening. Ze is een lange weg die Kerken samen afleggen, te voet door de geschiedenis. Het deed me deugd zoveel verbondenheid te ervaren.

Van Karlsruhe ging het richting Frankfurt. Daar vond van 8 tot 10 september 2022 de vierde algemene vergadering van 'de synodale weg' plaats, georganiseerd door en voor de katholieke Kerk in Duitsland. Ook dat was een unieke ervaring. Na de zware klap van het pedofilieschandaal wil de katholieke Kerk in Duitsland

© John Mousstaux

› *Kokkerellen is een hobby van onze bisschop. Hij kookt graag en goed. Ter gelegenheid van de Werelddag voor Migranten en Vluchtelingen op 25 september nodigde hij vijf vluchtelingenvrouwen uit van De Overzet en De Overstap, met hun kinderen en begeleiders, om mee aan te schuiven aan de bisschoppelijke tafel. En kookte voor hen gehaktballetjes in tomatensaus. Om vingers en duimen bij af te likken. Tijdens het eten sprak hij de vrouwen uit Nigeria, Suriname, Marokko, Sierra Leone en Guinee over hun persoonlijke situatie, hun verblijf in België en de bewogen periode die achter hen ligt. De Overzet en De Overstap zijn twee opvanghuizen voor alleenstaande vrouwen, met of zonder kinderen, zonder wettig verblijf, met medische zorgen en een verhoogde kwetsbaarheidsproblematiek.*

werken aan herbronning en hervorming. Te veel is misgelopen om nog vrijblijvende gesprekken te voeren. Meer dan gesproken, moet er gehandeld worden. Met een vrijblijvende synodaliteit is niemand meer gediend.

Samen uit de crisis

Meer dan tweehonderd vertegenwoordigers uit alle geledingen van de katholieke Kerk waren aanwezig, inbegrepen alle Duitse bisschoppen en hulpbisschoppen. Gelukkig zit de overgrote meerderheid van alle gelovigen, religieuzen en bisschoppen op dezelfde lijn. Alle documenten werden goedgekeurd met gemiddeld negentig procent van alle stemmen, behalve één document dat net geen tweederdemeerderheid onder de

hulpbisschoppen had. Ik was onder de indruk van zoveel competentie, engagement en gedrevenheid. De overgrote meerderheid wil samen uit de crisis komen. Een voorbeeld overigens van hoe een synodaal proces kan verlopen: open en transparant, ieder kan zijn of haar inbreng doen, gebouwd op stevig onderzoek en studiewerk, bisschoppen en kerkvolk samen. Misschien iets voor onze Vlaamse Kerk, op een latere datum?

Handelen

Van Duitsland terug naar Antwerpen voor ons nieuwe werkjaar. Ook hier is de uitdaging: eenheid in verscheidenheid. Op 21 september 2022 publiceerden de Vlaamse bisschoppen een tekst over de pastorale omgang met holebi-paren, inbegrepen de mogelijkheid van een kerkdienst en een zegenwens. Hier speelt dezelfde dynamiek als in Duitsland. Meer dan gesproken en nog eens gesproken, moet er gehandeld worden, willen we het vertrouwen van mensen in de kerkgemeenschap niet verder verliezen. We weten ons daarbij trouwens gesteund door het woord van paus Franciscus.

+ Johan Bonny

› *De 'synodale weg' in Duitsland, een voorbeeld van hoe een synodaal proces kan verlopen.*

© Johan Bonny

ENGAGEMENT IN DE KERK

Engageren mensen zich nog? Jong en oud? Op korte en op lange termijn? Willen ze nog verantwoordelijkheid opnemen? Hoe en waar nieuwe krachten warm maken?

VRIJWILLIGERS ZIJN HEILIG

De Kerk draait op de inzet van vrijwilligers. Wie zijn ze en wat doen ze? Klopt het dat de coronapandemie stevig heeft huisgehouden in hun aantal? En zo ja, op welke manier? Heel wat vragen, die we voorleggen aan Eva Hambach, directeur van het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk.

Jan Caljon en Lea Verstricht

Het Vlaams Steunpunt Vrijwilligerswerk ondersteunt organisaties, overheden en diensten in vrijwilligerswerk in heel Vlaanderen. “Concreet bieden we vorming aan omtrent het motiveren en werven van vrijwilligers. We ondersteunen lokale besturen om hun vrijwilligersbeleid of dat van hun partners mee uit te bouwen”, legt Eva uit. “Daarnaast volgen we de wetgeving en het beleid mee op.”

Ze tipt meteen een aantal interessante diensten voor de kerkgemeenschap: “In de databank met vacatures voor vrijwilligers kunnen organisaties eigen vacatures posten. En wist je dat er een gratis vrijwilligersverzekering is voor organisaties waarvoor het minder evident is om zelf een verzekering af te sluiten? Sommige parochies maken hier al gebruik van.”

Evolutie

Een aantal tendensen in het vrijwilligerswerk hangen nauw samen met de veranderende samenleving, legt Eva uit. “Vandaag starten vrijwilligers op jonge leeftijd of nemen ze op latere leeftijd (terug) vrijwilligerswerk op. De tussengroep ontbreekt veel meer bij het vrijwilligerswerk als gevolg van de uitbouw van een carrière en/of gezin. Daarnaast engageren vrijwilligers zich voor een minder lange periode.”

Eva wijst verder de individualisering van onze samenleving aan als een oorzaak van de dalende interesse om een langdurig engagement op te nemen. “De vraag ‘Wat heb ik er voor mezelf aan?’ wordt steeds relevanter voor een vrijwilliger”, duidt ze. “Vrijwilligers engageren zich ook minder wanneer ze er zelf niets bij winnen. Ze koppelen steeds vaker een aantal voorwaarden aan hun engagement. De stijgende mobiliteit maakt dan weer dat vrijwilligers zich niet enkel lokaal engageren, maar er evenmin mee inzitten om een langere afstand af te leggen om aangepast vrijwilligerswerk te vinden. Tot slot mag de impact van sociale media niet onderschat worden. Via sociale media onderhouden mensen heel wat contacten vanuit hun luie stoel. Vroeger was de nood aan contact net een van de redenen om een engagement in een vereniging of organisatie op te nemen. Ook vandaag blijft die nood aan echt fysiek contact gelukkig nog steeds aanwezig.”

› Op tal van vlakken zijn vrijwilligers actief, hier bij 't Vlot. © 't Vlot

Zijn er dan minder vrijwilligers dan vroeger? “Nee”, antwoordt Eva resoluut. “Er zijn nog gigantisch veel vrijwilligers, maar het aanbod op de ‘markt’ van vrijwilligerswerk is veel groter dan vroeger. Het klopt wel dat de druk op bestuursvrijwilligers of vrijwilligers die zich op langere termijn willen organiseren in het bestuur van een organisatie groter is. Vrijwilligers die zich inzetten voor langere termijn of in meerdere organisaties lijken steeds zeldzamer, maar ze zijn er nog steeds en doen geweldig werk.”

Een eigen verhaal

Tegelijk hebben een aantal structurele zaken een impact op het vrijwilligerswerk. “Vroeger waren de ledenorganisaties de standaard. Je was lid van KWB of Femma, maar ook geëngageerd in de parochie”, verduidelijkt Eva. “Vandaag stellen we vast dat burgers zichzelf vaak organiseren, waarbij het engagement veel vrijblijvender is. Mijn zoon spreekt bijvoorbeeld elke maand een aantal keren af met een groepje vrienden om samen te voetballen, maar dat hoeft niet altijd op dezelfde plek en op hetzelfde moment te zijn. Als het kan en het past, doen ze het. Ook vrijwilligers schrijven steeds vaker hun eigen verhaal. Ze engageren zich nog steeds op voorwaarde dat dat past in hun verhaal, en veel minder in het grotere verhaal van de club, organisatie of parochie.” Een ander maakt dat organisaties zich ook anders moeten gaan organiseren om in te spelen op dat veranderende vrijwilligerslandschap en soms uit hun comfortzone moeten treden.

Eva geeft een concreet voorbeeld. “Ik gaf reeds aan dat velen een kort engagement wel zien zitten. Organisaties werken vaak met engagementen van een volledig dagdeel. In samenwerking met Radio 2 organiseerden we de actie Wéldoeners, waarbij we mensen uitnodigden om twee uur te ‘vrijwilligeren’ bij een organisatie als kennismaking. We ervoeren toch een zekere weerstand bij organisaties om hieraan deel te nemen, omdat het een zekere aanpassing vraagt. Tegelijk zien we ook dit jaar dat we toch voldoende organisaties vinden om dat wel te doen.”

Corona en vrijwilligerswerk

Het hoeft geen betoog dat de coronacrisis het vrijwilligerswerk een stevige knauw heeft gegeven. “‘Blijf in je kot’ luidde de boodschap van de overheid. Heel wat ouderen – een leeftijdsgroep met heel wat vrijwilligers – bleven ook effectief in hun kot en lieten noodgedwongen hun vrijwilligerstaak voor wat ze was. Na de pandemie namen velen die taak niet meer terug op, om velerlei redenen. Sommigen vonden een alternatief, bij anderen nam een nieuwe generatie het over, en nog anderen waren blij niet langer verantwoordelijkheid te hoeven dragen.”

Het invoeren van overheidswege van een kostenvergoeding voor vrijwilligers tijdens de coronapandemie heeft ook een ernstige impact op het vrijwilligerswerk. Eva licht toe: “De overheid combineerde haar oproep naar vrijwilligers voor de vaccinatiecentra met een kostenvergoeding. In 2021 mag een vrijwilliger een aardig bedrag aan kosten indienen per jaar. Als je als vrijwilliger kunt kiezen waar je je engageert, kan de verleiding groot zijn om te kiezen voor een taak waar een kostenvergoeding tegenover staat.” Ze vervolgt: “Ook voor de vluchtelingen uit Oekraïne engageren zich heel wat mensen als vrijwilliger, vaak spontaan. De overheid voorziet hiervoor een bescheiden kostenvergoeding. Dat is een fundamenteel verschil met het middenveld dat drijft op onbezoldigd vrijwilligerswerk.” Eva benadrukt: “Solidariteit blijft belangrijk om mensen te helpen ondanks de zogenaamde individualisering.”

“Er worden niet altijd subsidies gegeven voor het vrijwilligerswerk van levensbeschouwelijke organisaties.”

Solidariteit en religie

Elisabet Van Wymeersch, post-doctoraal onderzoeker voor het Urban Studies Institute aan de Universiteit Antwerpen, coördineert met prof. dr. Bert De Munck, hoogleraar aan het Departement Geschiedenis van de UA, het onderzoek *Solidarity and Religion* (Soligion) Ze geeft een aantal conclusies over vrijwilligers mee uit eerder onderzoek: “In zijn masterthesis *Spiritualiteit en engagement in armoedebestrijding* toont Dries Ver Elst aan dat spirituele en levensbeschouwelijke opvattingen een belangrijke bron van inspiratie kunnen zijn om het vrijwilligersengagement vol te houden.” Dat

is in het kerkelijke landschap heel herkenbaar. Denken we maar aan alle vrijwilligers die actief zijn in diaconieprojecten.

“In het boek *Sociaal Schaduwwerk* beschrijven Mieke Schrooten, Rebecca Thys & Pascal Debruyne vrijwilligers in bepaalde levensbeschouwelijk geïnspireerde organisaties (bijvoorbeeld in de armoedebestrijding) als ‘sociaal schaduwwerkers’: informele spelers die misschien niet als zodanig erkend worden, maar in de praktijk belangrijk sociaal werk verrichten.” Ook in ons bisdom opereren dergelijke sociaal schaduwwerkers. Zowel Dries Ver Elst als Mieke Schrooten werken nu verder mee aan het Soligion-onderzoek.

Waar wringt het schoentje

“Aan de start van Soligion ging een lang traject vooraf waarbij we verschillende focusgroepen organiseerden over spanningen die soms ontstaan wanneer levensbeschouwelijke organisaties samenwerken met overheidsinstellingen. Drie gerelateerde spanningsvelden kwamen bovendien”, stipt Elisabet aan. “Wanneer een overheidsinstantie niet in staat is om mensen te helpen – bijvoorbeeld wanneer de hulpzoekende geen wettige verblijfsvergunning heeft – verwijzen ze hen vaak door naar lokale solidariteitsinitiatieven. Vaak zijn die levensbeschouwelijk geïnspireerd en in grote mate afhankelijk van vrijwilligersengagement. Hoewel die samenwerking goed kan lopen, werd aangekaart dat er niet altijd subsidies worden gegeven voor het werk dat die levensbeschouwelijke organisaties leveren, onder meer omdat men als religieuze organisatie geen subsidies kan ontvangen voor sociaal-culturele activiteiten. Daar wringt het schoentje soms. Voedsel-bedeling bijvoorbeeld is een logistieke huzarenklus, die moeilijk overeind blijft als ze louter gedragen moet worden door vrijwilligers. Ten slotte hoorden we bij sommige organisaties de vraag rijzen of ze eigenlijk niet taken overnemen die een goedwerkende staat zelf behoort op te nemen (dat is het kerntakendebat).” Het is nog te vroeg om conclusies te trekken uit het onderzoek dat nog lopende is, geeft Elisabet nog mee. ▶

Vrijwilligers en Kerk

De relatie tussen vrijwilligers en Kerk was altijd al een boeiend gegeven. Prof. dr. J.Y.H.A. Jacobs, van 1990 tot 2009 hoogleraar Geschiedenis van Kerk en Theologie aan de Theologische Faculteit Tilburg, gaat in zijn verhandeling *Enkele kerkhistorische achtergronden bij de positie van de geschoolde vrijwilliger in onze parochies* terug tot het Concilie van Trente. Hij beschrijft de periode van 1560 tot 1920 als een tijd waarin leken als onbevoegden en ondeskundigen golden in de Kerk en clerici als deskundige, opgeleide en officieel aangestelde ambtsdragers. Tussen 1920 en 1950 kwam daarin een kentering, vanuit de Paulijnse gedachte dat de Kerk als stichting van Christus ook Christus' lichaam is. Dat impliceert dat alle gedoopten ledematen zijn van het ene lichaam waarvan Christus het hoofd is. En bijgevolg dat alle gedoopten hieraan ook een apostolaats-taak ontlenen in Kerk en wereld.

Geleidelijk groeit het besef dat leken voor de Kerk meer zijn dan 'sympathiserende leden' en dat de Kerk zonder hen onbestaand is. Op het Tweede Vaticaans Concilie wordt het

lekenapostolaat een van de belangrijkste thema's. Op een niet-ambtelijke wijze hebben leken – op grond van hun doopsel – deel aan de priesterlijke, profetische en koninklijke zending van Jezus Christus en van heel de Kerk, zowel in de wereld als in die Kerk zelf. Vandaag maken we dat in onze pastorale eenheden nog concreter. Ook vrijwilligers krijgen onder het gezamenlijke leiderschap van een team van de pastorale eenheid de verantwoordelijkheid om mee sturing te geven aan die pastorale eenheid. Zelden kregen vrijwilligers of leken zoveel zeggenschap over het beleid van lokale kerkgemeenschappen.

In zijn exhortatie over heiligheid *Gaudete et Exultate (Verheug u en juich)* schrijft paus Franciscus dat heiligheid niet gereserveerd is voor erkende heiligen, maar voor iedereen bereikbaar is. Het is een oproep tot iedereen om te streven naar dat beetje heiligheid. Om hier en nu een kleine apostel te zijn, zoals weerklonk tijdens het ontmoetingsfeest in Turnhout. Vrijwilligers hebben dus zicht op heiligheid.

Tien geboden

Tot slot geeft Eva nog enkele tips mee. "Vrijwilligerswerk blijft bestaan, en die schoonheid moeten we blijven verdedigen.

Tegelijk zullen we andere vormen en andere antwoorden moeten geven op vragen die vandaag gesteld worden. Ik geef een voorbeeld: Een organisatie hield lang vast aan een sinterklaasfeest voor gezinnen, terwijl veel samenlevingsverbanden zich niet meer aangesproken voelden door 'het gezin' en dus afhaakten. Het toont aan dat we niet op automatische piloot moeten blijven vliegen, maar voortdurend dienen te kijken hoe we vandaag dingen anders en beter kunnen doen."

Ze vervolgt: "Behandel je vrijwilligers zoals je zelf wilt behandeld worden. Geef erkenning en feedback, op een respectvolle en erkentelijke manier. Ook wat niet goed is, mag benoemd worden, maar doe dat steeds respectvol. Waak erover dat de instap in je organisatie laagdrempelig is. Want mensen die zich engageren, zetten ook anderen uit hun omgeving in beweging. En aarzel niet om mensen aan te spreken. Dat is efficiënt. Gun mensen ook de tijd om te acclimatiseren in je organisatie. Geef ze niet meteen allerlei taken terwijl ze nog moeten ontdekken hoe alles functioneert. Schenk ook aandacht aan je vrijwilligers, zodat ze zich thuis voelen in je organisatie. Neem steeds afscheid in schoonheid, zodat mensen te allen tijde terug kunnen komen."

Meer info op www.vlaanderenvrijwilligt.be
De databank met vacatures voor vrijwilligers vind je op www.vrijwilligerswerk.be
Info over het onderzoek Soligion op www.soligion.be

WAARDERING EN VERTROUWEN

Al zes jaar maakt André Van Genechten (73) deel uit van het team van de pastorale eenheid Heilige Norbertus in Meerhout-Laakdal. Hij is er coördinator en bruggenbouwer. Vandaag staat hij klaar om zijn opdracht door te geven aan een volgende vrijwilliger. Wat leerde hij de voorbije jaren over vrijwillig engagement in deze tijd? En houdt hij bij de zoektocht naar opvolgers rekening met nieuwe vormen van engagement?

"Er zijn wel wat verschuivingen geweest in ons team gedurende de voorbije zes jaren", vat hij aan. "Enerzijds had dat te maken met mensen die verhuizen, anderzijds met de moeilijke materie van financieel en materieel beheer. Die functie is trouwens nog steeds vacant.

Het is een taak waarin lastige keuzes moeten gemaakt worden, die al snel te dicht op de huid van mensen komt te zitten. Professionele ondersteuning hiervoor zou welkom zijn."

© Michel Vanmechelen

› André Van Genechten.

Hij vervolgt: "De rol van coördinator is wel sterk inspirerend. In de beginperiode van onze pastorale eenheid gingen we erg behoedzaam te werk. Je dringt als het ware binnen in bestaande parochies en dat vraagt vertrouwen. Het is ons gelukt om dat vertrouwen te winnen en al snel werd wat eerst als bedreigend ervaren werd, als verlossend gezien. Nieuwe initiatieven kregen zo de nodige kansen." Met een voorbeeld maakt hij dat meteen concreet: "Wanneer gebedsvoorgangers zich ten dienste stellen van alle parochies, zo merkten we, worden de gemeenschappen zelf ook opengebrouwen. Ook voor catechese en verkondiging kunnen we rekenen op jonge vrijwilligers die de werking concreet vormgeven. Het doet deugd te zien dat parochiegrenzen geen

EEN TAAK GEDEELD DOOR VIER

In de pastorale eenheid Sint-Salvator spreek ik af met Jozef De Wilde (65) en Maria Henderickx (67). Hij is geëngageerd in het team van de pastorale eenheid Sint-Salvator (Berlaar, Berlaar-Heikant, Bevel, Gestel, Kessel en Nijlen) als verantwoordelijke voor catechese en verkondiging. Zij is een van de vier kosteren in de Sint-Lambertuskerk in Kessel. “Tot voor kort was er één koster in Sint-Pieter-Berlaar”, begint Jozef zijn verhaal. “Armand draaide wel vijftig jaar mee. Hij leerde het van zijn vader die actief was in Berlaar-Station. Het ‘vak’ werd doorgegeven van vader op zoon. Je mocht vragen wat je wilde of wanneer je wilde, Armand stond klaar voor alle gelegenheden. Tot hij gezondheidsproblemen kreeg en het rustiger aan moest doen van de artsen. Hij werd uitvoerig bedankt en beloond met een medaille voor de vele jaren dienst.”

“Al doende groeit er onderling een vriendschap.”

Toen werd een oproep gelanceerd: wie wil de kostertaak op zich nemen. Er dienden zich twee koppels en een man aan, trouwe kerkgangers. Ze verdelen nu het werk van de koster en de lector onder elkaar. De zondagsvieringen, begrafenissen en huwelijken worden ter harte genomen.

Een team als een familie

Ook in de parochie van Kessel wordt de kostertaak verdeeld over vier mensen. Maria is een van hen. “Ik had wel wat schrik, omdat ik dat werk nog nooit gedaan had. Ooit hielp ik wel in de kapel van mijn vroegere werkplek, het woonzorgcentrum Eikendal. Inmiddels zijn we als team in Kessel als een familie. We helpen elkaar waar en wanneer nodig. En nu doe ik niets liever.” Elke zondag neemt iemand de kostertaak op zich. Dat houdt in: alles klaarzetten voor de liturgie, zoals het evangelieboek, de wierook, de kazuïfels en water en wijn, controleren of de geluidsinstallatie functioneert, de kaarsen plaatsen, de lichten ontsteken, de klok luiden,

➤ Van links naar rechts Guido Verbist, Wiske Valckx, Maria Henderickx en Jörgen Verherstraeten. © Jef De Wilde

de nummers van de liederen aankondigen, en nadien alles opruimen. En al doende groeit er onderling een vriendschap die allen heel dierbaar is: “We zijn er voor elkaar. We steunen elkaar waar nodig.”

Het parochiale nest openbreken

Zou het mogelijk zijn om die kostertaak met een team op te nemen voor de hele pastorale eenheid? Dat is voorlopig nog niet haalbaar, meent Jozef. “Vaak zijn mensen nog aan een bepaalde kerk gebonden. Samenwerken over de grenzen heen lukt met de meeste parochies, maar niet met elke parochie. Het is blijkbaar moeilijk om het parochiale nest open te breken en de geesten naar een pastorale eenheid te zetten.” Toch zijn ze op sommige domeinen genoodzaakt om verder te kijken dan de eigen kerk. “Denk aan het preken in de liturgie”, stipt Jozef aan als voorbeeld. “Her en der vallen catechisten weg. Daarom zoeken we nu bewust meer naar ouders, die zich soms spontaan aandienen. De taak van de catechist moet dan wel anders worden ingevuld natuurlijk. Hij of zij wordt veeleer een inspirator, een coach of een meter of peter binnen de vormselwerking.”

In het verhaal van de twee vrijwilligers klinken drie zaken duidelijk door: vriendschap, het openbreken van gewoontes en grenzen, en vooral het creatief op zoek gaan naar wegen om de plaatselijke kerkgemeenschap en de pastorale eenheid te organiseren en te dragen. (Lea Verstricht)

rem meer zijn om de gemeenschap te verruimen naar de pastorale eenheid. De ‘coronaperiode’ was wel een lastige. Dat probeerden we op te vangen door mensen op tal van manieren te benaderen: digitaal, via nieuwsbrieven en boodschappen in de bus enzovoort.”

Voor de volgende zes jaar is het pastorale team op zoek naar ‘nieuwe’ vrijwilligers. “Via de nieuwsbrief lanceerden we alvast een oproep. Wie een seintje gaf, bezochten we. Daarnaast gaan we zelf ook doelgericht op bezoek bij mensen van wie we vermoeden dat ze een waardevolle bijdrage kunnen leveren.” (Lea Verstricht)

André geeft vier gouden tips om mensen te motiveren:

- 1 Maak geregeld tijd vrij voor de vrijwilliger. Wij organiseren jaarlijks een viering waarin en waarna we een aantal vrijwilligers letterlijk en figuurlijk in de bloemen zetten.
- 2 De kennismakingskrant kreeg als hoofdtitel: Waar vrijwilligers vreugde delen en geluk beleven.
- 3 Langdurige engagementen raken steeds moeilijker ingevuld. Toch zijn veel mensen bereid om op een of andere manier de handen uit de mouwen te steken. Omring de langere engagementen met een aantal ‘plussers’ op wie men af en toe kan terugvallen.
- 4 De zoektocht naar vrijwilligers blijft verbazen. Velen vinden het normaal dat ze een handje toesteken of een oogje in het zeil houden voor de goede gang van zaken, maar vaak wissen we steeds in dezelfde vijver. Durf ook andere dan de vertrouwde mensen aan te spreken.

WAAR DE NOOD HOOG IS, IS EEN HELPENDE HAND NABIJ

Actief in OKRA, verantwoordelijke voor de parochiezaal, kerkraadslid, onthaalmedewerker, kerststalbouwer, een helpende hand op de bingo-avond en de quiz van mijnheer pastoor ... Franky Logiest en Luc Camps 'vrijwilligeren' op tal van vlakken in de pastorale eenheid Heilige Gummarus en Zalige Beatris in Lier. Luc doet nog een duit in het zakje: "Samen met een aantal andere vrijwilligers staat Franky ook in voor het onderhoud van de kerk. Als er elektriciteit moet aangepast worden, pakken ze dat samen aan. Uiteraard kom ik, indien gewenst, graag helpen bij de uitvoering."

© Jan Caljon

► André Van Genechten.

Pastoor Jan Verheyen: "Dertig jaar geleden was ik op Kempische kerststallentocht met een groep parochianen, bij wie Marcel Verbueken en Vic Camps. Ik liet toen vallen dat ik het fijn zou vinden om ook in het Heilig Kruis in Lier een kerststal te hebben. En kijk, een jaar later stond er een grote kerststal buiten aan de kerk." Luc Camps, zoon van Vic, vertelt: "Als actieve leden van OKRA

bouwen we ondertussen al dertig jaar de kerststal op in de parochie Heilig Kruis, zowel binnen als buiten de kerk. Het is een familietraditie. Mijn vader vervaardigde de kerststal eigenhandig, met een ploeg helpers. Ik heb het opbouwen van hem overgenomen, daarbij gesteund door een groep vrienden. Recent gaf mijn zoon aan dat hij die missie de volgende jaren op zich wil nemen. Je moet wel handig zijn, want het is eigenlijk een grote bouwpuzzel die je in elkaar moet zetten." Franky vult aan: "Tijdens de coronajaren was er geen kerststallentocht in Lier. Hopelijk kunnen we dit jaar terug aanknopen bij die traditie. Dan is onze kerststal een vaste stop op het traject."

Welkom

"Tijdens de pandemie vroeg pastoor Jan of we het zagen zitten om voor de eucharistieviering het onthaal voor onze rekening te nemen", vervolgt Franky hun verhaal. "Normaal zijn we geen wekelijkse kerkgangers, maar door die taak vonden we het belangrijk om er elke week te zijn, of er minstens voor te zorgen dat iemand die taak op zich kon nemen." Luc schetst hun taak: "Voor de viering openden we de deuren. We vroegen aan de kerkgangers om hun handen te ontsmetten, hielden toezicht op het dragen van mondkapjes, begeleidden ze naar hun zitplaatsen – om de twee stoelen, maakten ze wegwijs tijdens de communie en ontsmetten andermaal hun handen." Beide mannen zijn het eens: "We hebben ervan genoten, vooral omdat we ons nuttig voelden in de liturgie. We zijn het blijven doen tot het niet meer nodig was." Vandaag neemt Luc nog geregeld het openen en het sluiten van de kerk

© Jan Verheyen

voor zijn rekening. "Om pastoor Jan hierin te ontlasten. Ik doe dat graag en woon hier vlakbij", klinkt het eenvoudig. Ontroerd geeft Franky nog mee: "Op een bepaald moment dankte pastoor Jan ons uitdrukkelijk tijdens de viering. Dat deed deugd. Sindsdien spreken de parochianen ons aan met de voornaam, wanneer ze ons zien bij het onthaal." Met gevoel voor humor besluit hij met een anekdote: "Tijdens de eerstecomunieviering ontsmetten we voor het ontvangen van de communie ook de handen van de communicanten met een draagbare spuitbus met alcoholgel. Nog steeds kom ik eerstecomunicanten tegen die mij aanspreken en zeggen: 'Ah, mijnheer, u hebt mij de eerste communie gegeven.'" (Jan Caljon)

MA NON TROPPO

De muziekterm *ma non troppo* geeft in een partituur aan dat andere aanwijzingen wat afgezwakt mogen worden. In de pastorale eenheid Heilige Jacobus & Antonius (Brasschaat, Ekeren (Mariaburg), Kapellen) probeert het team op zulk een manier om te gaan met vrijwilligers. Hoewel de nood aan vrijwilligers erg groot is en de in te vullen taken en noden behoorlijk zwaar kunnen wegen, vragen ze hun vrijwilligers liever om micro-engagements op te nemen. Ze knippen daarbij grotere verantwoordelijkheden en taakgebieden op in kleine taken waar dan gerichter vrijwilligers voor gezocht en gevonden kunnen worden. Roland Cassiers, bruggenbouwer en verantwoordelijke voor het financiële en materiële

BRANCARDIER IN LOURDES

In 1883, 25 jaar na de verschijningen aan de kleine grot in Lourdes, vertrok voor de eerste keer een georganiseerde bedevaart vanuit Antwerpen met 443 bedevaarders, van wie 20 zieken. Het was het begin van een lange traditie. En hoewel de manier van reizen, de infrastructuur ter plaatse en het comfort verder evolueerden, bleef er één constante in de vele ziekenbedevaarten: de vele vrijwilligers.

Door regen en wind

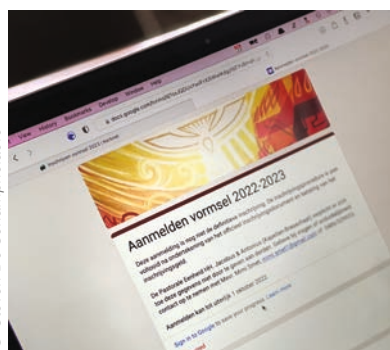
Mensen uit de zorgsector (geneeskundigen, verpleegkundigen, verzorgers ...) offeren een deel van hun vakantie op om intensief voor de zieken te zorgen. Maar ook tientallen andere vrijwilligers gaan dagenlang als brancardier aan de slag om de zieken met rolstoelen en karretjes vanuit hun kamer tot bij de grot of een van de vele vieringen te brengen. Soms door de regen, soms in een verzengende hitte zoals dit jaar. Het is erg intensief. Ik was er dit jaar bij en alle vrijwilligers maakten een grote indruk op mij. Een van de brancardiërs was Marcel De Keuster. Ik sprak hem kort op de eerste dag in Lourdes. Het was moeilijk en zwaar werk. Het was de eerste keer dat hij mee was als vrijwilliger en hij vond nog niet echt aansluiting bij de groep *anciens* die al stevig op elkaar ingespeeld waren. Ik sprak hem opnieuw op de terugreis. Hij leek veranderd. Zijn ogen glinsterden: "Het is een onvergetelijke ervaring geworden in een fantastische groep."

© Steven De Schampheleare

➤ Marcel De Keuster.

Enkele weken later vertrouwde hij me toe dat hij in Lourdes bij Maria thuisgekomen was. Hij had nooit eerder zoveel liefde ondervonden: "Als brancardier bood ik de zieken met wie ik mee op pad was, een luisterend oor. Ze vertelden me hun levensverhaal en hadden het over hun eenzaamheid of zorgen. Ook al was het werk zwaar, ik voelde echt de blijdschap in mijn hart die die ontmoetingen met zich meebrachten. Het waren erg mooie dagen." Marcel voegt eraan toe: "Ik ben dankbaar dat ik dat mocht meemaken. Ik ervoer er door het werk als vrijwilliger, als brancardier, heel intens de grote liefde van de moeder van God." (Steven De Schampheleare)

© Steven De Schampheleare

beheer in het team van de pastorale eenheid verduidelijkt dat met een voorbeeld: "Idealerweise heb je voldoende mensen in huis om het werk te doen. Jammer genoeg is de werkelijkheid soms anders. Veel mensen willen of kunnen geen grote engagementen opnemen, maar zijn

wel bereid om kleine, soms heel gespecialiseerde opdrachten uit te voeren. Daarop willen we inzetten. Zo zoeken we niet langer naar die ene duizendpoot om het hele secretariaat van onze pastorale eenheid draaiende te houden, maar naar iemand die voor onze website Google-formulieren aanmaakt, iemand anders die de inschrijvingen voor de catechese kan opvolgen, nog iemand die de verzekeringen mee beheert enzovoort." Roland besluit: "Plus est en vous is een mooie leuze daarbij. We spreken de mensen aan op hun kunnen en op hun talenten, en moedigen hen aan om niet te bescheiden te zijn, maar ons te helpen door iets te doen waarin ze goed zijn." (SDS)

EEN GE(S)LAAGD MEDEWERKERSBELEID

Wie met vrijwilligers werkt, weet dat ze meer en meer aandacht verdienen, in die mate zelfs dat het beter is te spreken over 'medewerkers' dan over 'vrijwilligers'. Als adjunct van de vicaris begeleid ik de teams van een aantal pastorale eenheden, maar als vrijwilliger ben ik lid van het team van de pastorale eenheid Sint-Salvator (Berlaar, Berlaar-Heikant, Bevel, Gestel, Kessel en Nijlen). Teams van pastorale eenheden bestaan zelf al voor een groot deel uit vrijwilligers. Ze moeten op hun beurt op zoek naar vrijwilligers voor de werkgroepen. De leiding van die werkgroepen zoekt dan weer verder mensen om te helpen enzovoort.

Het is een waterval aan vrijwillige maar onlosmakelijk verbonden engagementen. Dat maakt het voor een team uiterst belangrijk om werk te maken van een medewerkersbeleidsplan. Hoe vind je nieuwe mensen? Hoe hou je rekening met hun individuele wensen, verwachtingen of beperkingen? Hoe haal je het beste in hen naar boven? Hoe zorg je ervoor dat je hen niet overbevoordert? Hoe neem je afscheid van medewerkers? Hoe ga je om met conflicten tussen medewerkers? En hoe worden praktische zaken geregeld zoals verzekeringen, huisregels, te contacteren personen ...?

Wervend

Zo'n beleidsplan moet vooral wervend zijn, om nieuwe medewerkers aan te trekken en bestaande medewerkers aan boord te houden. Tal van verenigingen en organisaties gestoeld op vrijwilligers kennen dezelfde uitdagingen en vissen vaak in dezelfde vijver, een vijver met schijnbaar steeds minder vis en meer vissers. De marketingtheorie leert ons hoe je in zo'n omgeving toch wervend kan zijn: door op te vallen, te boeien, aan te spreken en concreet op te roepen.

Dat is geen sinecure, maar een aantal teams binnen ons bisdom tonen dat het wel degelijk mogelijk is: met een fijne huisstijl en frisse website, met een boeiend verhaal over zichzelf, met een duidelijke visie en missie, en met oproepen om mee te werken aan heel concrete projecten en er (kleine) taken in op te nemen. Het is een belangrijke eerste stap naar een uitgewerkt, duurzaam medewerkersbeleidsplan. (SDS)

© Ise Van Haist

TOT HET UITEINDE VAN DE AARDE

HANDELINGEN ALS REISGIDS

© Johan Govaerts

➤ *Gezonden door de Heilige Geest trekt Paulus op missie over en rond de Middellandse Zee.*

Ben je al eens een kaartje van de reizen van Saulus/Paulus tegengekomen? Je vindt ze in menig Bijbel- en studieboek, en op het internet. Het loont de moeite om het parcours in detail te bekijken en de verhalen in 'Handelingen van de Apostelen' erop na te lezen. Je komt spontaan onder de indruk van de onderneming(en) van Saulus/Paulus, en vooral van de geestdrift en de 'liefde' voor Jezus (Rom 8, 35-39) die hem daarbij ten diepste gemotiveerd hebben. Hoe is die missionaire doorbraak er gekomen?

David Godecharle

Bij zijn eerste getuigenis in Damascus en Jeruzalem krijgt Saulus met wantrouwen en weerstand te kampen. Met het oog op zijn veiligheid sturen de leerlingen hem naar Tarsus, zijn geboortestad. Dan verschijnt Petrus terug op het toneel in *Handelingen*. Hij was de voortrekker van de apostelen toen ze in het vuur van Pinksteren voor het eerst naar buiten traden. Nu is er een nieuw kantelpunt in de vroege missie. In Caesarea, een havenstad en administratief centrum, komt Petrus namelijk in contact met de Romeinse honderdman Cornelius. De man is een 'godvrezende', dat wil zeggen een niet-Jood met sympathie voor de Joodse levenswijze en overtuigingen (10, 1-33). Beiden werden in een visioen opgedragen om elkaar te ontmoeten.

Een tweede Pinksteren

In het huis van Cornelius overvalt Petrus een indringend besef: 'Iedereen, ongeacht het volk waartoe hij behoort' kan God 'welgevallig' zijn. En plots 'pinkstert' het zowaar voor de tweede keer! Nog tijdens de toespraak van Petrus wordt de Geest over alle aanwezigen 'uitgegoten', inderdaad ook over 'de heidenen'. Ze 'spreken in talen en verheerlijken God', en Petrus laat hen allen dopen

(10, 44-48). Terug in Jeruzalem is Petrus klaar over zijn motivatie: 'wie ben ik dat ik God had kunnen tegenhouden?' (11, 17). Waar Paulus in de christelijke geschiedenis beroemd om is geworden, namelijk de missie naar alle volkeren, wordt in *Handelingen* door Petrus gefundeerd.

Nieuwe ontwikkelingen

De weg voor Saulus ligt open. Hoe loopt het verhaal? Sinds de vervolgingen na Stefanus' dood' in Jeruzalem (8, 1-3) zijn de leerlingen 'verder getrokken tot Fenicië, Cyprus en Antiochië'. Bovendien wordt in Antiochië, een grote centrumstad in de Romeinse provincie Syrië, ook aan niet-Joodse mensen gepredikt (11, 21). Lucas noemt evenwel geen namen. Het zijn anonieme missionarissen die deze doorbraak in de verspreiding van het Woord wisten te realiseren. Om de spannende, experimentele situatie in Antiochië na te gaan, sturen de apostelen Barnabas ter plaatse, 'een voortreffelijk man, vol Heilige Geest en geloof' (11, 24). Barnabas verheugt zich over de ontwikkelingen in Antiochië, en ... denkt aan Saulus. Nam Barnabas het in Jeruzalem al op voor Saulus ten overstaan van de apostelen (9, 26-30), dan haalt hij hem thans terug uit Tarsus.

Beide mannen 'maakten een vol jaar lang deel uit van de gemeente', waar nota bene 'de leerlingen voor het eerst christenen werden genoemd' (11, 26). Ook zullen ze de opbrengst van een collecte die er wordt gehouden voor de noodlijdende 'broeders in Judea' aan de oudsten in Jeruzalem overhandigen (11, 27-30). Lucas legt met dat alles een geografische én missionaire brug tussen de vernieuwende gemeente in de diaspora en de moederkerk in het Joodse land. Antiochië is in *Handelingen* namelijk een cruciale schakel in de verkondiging.

Roeping

Tijdens een eredienst en vasten in Antiochië 'roept' de Heilige Geest Barnabas en Paulus voor hun 'taak', waarop de 'profeten en leraren' hen na een handoplegging laten gaan (12, 25-13, 3). Zo vertrekken ze 'op hun eerste missiereis over het eiland Cyprus naar Zuid-Turkije waar ze in enkele regio's actief zijn'. En Saulus krijgt ook de naam Paulus (13, 9).

Opvallend is, en dat blijft een patroon in *Handelingen*, dat Paulus in elke nieuwe stad haast telkens met zijn getuigenis aanvangt in de synagoge. Een mooi voorbeeld is de toespraak tijdens een gebedsdienst

› Ook wij worden vandaag uitgenodigd om het Woord te verspreiden, 'tot het uiteinde'.

in Antiochië in Pisië (niet het reeds genoemde Antiochië, aan de rivier Orontes). Daar stelt Paulus onomwonden waartoe hij is geroepen, met de woorden van Jesaja 49, 6: 'een licht voor de heidenen' en 'tot heil tot het uiteinde van de aarde' (Hnd 13, 47).

De parallel met de opdracht van Jezus aan zijn apostelen – tegelijk het programma van *Handelingen* – is duidelijk: getuigen 'tot het uiteinde van de aarde' (1, 8). Op zijn eigen wijze zet Paulus dus het werk van de apostelen voort. En er is meer. Immers, in de tempel bracht Simeon met een beroep op dezelfde profetie de roeping van Jezus onder woorden (Lc 2, 29-32). Uiteindelijk draagt Paulus de zending van Jezus zelf uit, omdat hij door Hem is geroepen.

God aan het werk

Eindbestemming van de eerste zendingsreis is Antiochië. Barnabas en Paulus doen er verslag van wat 'God met hen gedaan had'. Hij is het 'die voor de heidenen de deur voor het geloof had geopend' (Hnd 14, 26-28). En toch, er klinken tegenstemmen: moeten niet alle volgelingen van Jezus de gehele joodse leefwijze, inclusief besnijdenis, naleven? Eigenlijk een vreemde ontwikkeling voor de lezer. De wending naar de volkeren is door God gewild en intussen al door Petrus geïnitieerd en door Paulus in diverse locaties toegepast. Toch lijkt een 'officieel' besluit nog steeds nodig. Dat komt er ook in de synode van Jeruzalem. Daar wordt de missionaire wending bekrachtigd. Paulus en Barnabas waren erbij en keren nadien gesterkt terug naar Antiochië.

(Nog) grotere missiereis/zen

Vanaf dit punt in *Handelingen* voert Lucas Paulus als de onbetwistbare hoofdfiguur op. Hij onderneemt een volgende missiereis, die traditioneel in twee delen wordt opgesplitst (15, 36-18, 22; 18, 23-21, 17). Qua omvang is de tocht uitgebreider dan de eerste. Kort in huidige plaatsnamen uitgedrukt, reist Paulus in het binnenland van Turkije (ook door Libanon en Syrië) en rondom de Egeïsche Zee in Turkije en Griekenland, waarbij hij tweemaal de Middellandse Zee oversteekt naar Israël. Enkele plaatsnamen herkennen we uit zijn brieven, zoals de regio Galatië en de steden Filippi, Tessalonica en Korinthe (zie ook Efeze). Interessant om die correspondentie met de teksten in *Handelingen* te vergelijken!

Op zijn reis/zen ontmoet hij mensen en groepen van allerlei slag. Velen weet hij te overtuigen en bemoedigen, maar even vaak krijgt hij met onbegrip af te rekenen of is hij, het slachtoffer van brutale opstanden. Ook wordt hij op diverse manieren ondersteund in zijn zendingswerk, door zowel medewerk(st)ers en reisgezellen als gastvrouwen- en heren. Een *einzelgänger* is Paulus allerminst.

Pastoraal testament

Ontroerend is zijn afscheidstoespraak in Milete tot de 'oudsten' van Efeze. In zijn zogeheten pastoraal testament bevestigt Paulus dat hij 'niets wat nuttig kon zijn, heeft nagelaten u te verkondigen en leren'. Over 'de bekering tot God en het geloof in onze Heer Jezus'. 'In het openbaar en bij u aan huis.' Tegelijk beseft hij dat de tegenstand tegen hem tot het kookpunt stijgt. 'Van stad tot stad staan mij boeien en ellende te wachten' (21, 13-38). 'Ik ben niet alleen bereid om me in Jeruzalem te laten

binden, maar ook om er voor de naam van de Heer Jezus te sterven' (21,13).

Van Jeruzalem over Rome ...

Paulus voelde allang dat hij nog een laatste keer naar de moederkerk moest. Eindelijk is het zover, hij 'gaat op naar Jeruzalem'. Door Jakobus – de broeder van de Heer – en de oudsten wordt hij er hartelijk ontvangen. Maar de harmonie is van korte duur. Enkele Joodse mensen uit Asia zien in Paulus een ernstige bedreiging voor het Joodse volk, de Tora en de tempel, kortom voor de Joodse identiteit. Paulus wordt bij het tumult gearresteerd, nadat hij maar net aan de dood was ontsnapt (21, 15-36).

Richting centrum

Er volgt een lang proces. In zijn verdedigingstoespraken blijft Paulus onvermoeibaar getuigen van Jezus als de gekruisigde en opgestane Messias van Godswege. Uiteindelijk zal hij zich, als Romeins burger, op de keizer beroepen (25, 11-12). Via Caesarea wordt hij over zee naar Rome gebracht, een zware tocht met onder andere schipbreuk en overwintering in Malta (28, 11). Kortom, van de oorsprong van de 'Weg' gaat het nu richting hoofdstad van het imperium.

Over de verdere lotgevallen van Paulus is Lucas erg spaarzaam. En dat is bewust, hij laat de toekomst open. Het Woord is in het centrum van de wereld aangekomen, van waaruit het zich 'tot het uiteinde' van de aarde kan verbreiden. 'Vrijmoedig en ongehinderd' (28, 31). De volgende generaties christenen, ook wij vandaag, worden uitgenodigd om die toekomst vorm te geven en mee op weg te gaan. *Bon voyage!*

BIDDEN TUSSEN BOEKEN

OP ONTDEKKING IN DE VERNIEUWDE BIBLIOTHEEK VAN WESTMALLE

Onlangs zijn de restauratiewerken van de bibliotheek van de trappistenabdij in Westmalle afgerond. De bib is niet toegankelijk voor het brede publiek, enkel voor broeders en een enkeling geïnteresseerd in religieuze naslagwerken. Ze bevindt zich namelijk volledig binnen de muren van de abdij. Voor 'Relevant' maakte broeder Benedikt graag een uitzondering. Een bezoek aan de trappistenabdij van Westmalle in het kielzog van de bibliothecaris is een reis langs het verleden van stenen, mensen en natuurlijk ook boeken, maar veel meer dan dat. Het is een verhaal van respect voor het verleden en het lezen van deze tijd met een blik op de toekomst.

Ilse Van Halst

Voor we in de bibliotheek belanden, wacht me een ontdekkingsstocht door de abdij. Beziel vertelt Benedikt over het begin van de gemeenschap in Westmalle, de gebouwen met de oude stallen, de eigen drukkerij, de verbouwingen van de eetzaal naar een hedendaagse refter, de renovatie van de kapel, aangepast aan de kleinere gemeenschap en met meer aandacht en ruimte voor bezoekers, die al aangevat werd in de jaren 1960 en meteen een vertaling is in de praktijk van de ideeën van het Tweede Vaticaans Concilie, de net afgeronde renovatie van de pandgangen, waarop de broeder, die naast theologie en filosofie ook architectuur studeerde, een eigen stempel drukte ...

Kers op de taart is de vernieuwde abdijsbibliotheek. Zijn de restauratiewerkzaamheden afgewerkt, broeder Benedikt (69 jaar) en zijn lekenmedewerker ordenen nog volop de boeken in de rekken. "Dat werk zal nooit af zijn", vertelt de bibliothecaris, die graag tussen de boeken toeft. Het leven van Bernardus, de werken van Augustinus, brieven van pater Pio, de bibliografie van kardinaal Danneels, Koning Arthur, Tijn

Uylenspiegel, maar ook de geschiedenis van de Eerste Wereldoorlog, de Winkler Prins, een encyclopedie die vroeger zowat in elk huishouden geraadpleegd werd, en oude koorboeken, nog in de abdij gedrukt ... Benedikts vingers glijden liefkozend over de ruggen, zachtjes mompelend smaakt hij de titels en geniet van de verhalen die hij zich daarachter herinnert. Af en toe schudt de boekenwurm aangenaam verrast het hoofd, als hij een geliefd werk uit lang vervlogen tijden herkent, dan weer trekt hij verbaasd grote ogen. "De Geïllustreerde kippen-encyclopedie ... wat doet dat hier?"

Beneden en boven

De abdijsbibliotheek bestaat uit twee delen, legt de bibliothecaris uit. "Op de benedenverdieping vind je een *scriptorium* of schrijfkamer, vandaag eerder een 'leeszaal', met vaak geconsulteerde naslagwerken, woordenboeken en recente lectuur. Op de bovenverdieping bevindt zich de eigenlijke bibliotheek." Het geheel was dringend aan een opknappbeurt toe, want onder het gewicht van de vele boeken in de hoge houten rekken dreigden de metalen gewelven van de eerste

verdieping in te zakken. "De oude gewelven behielden we, gestut met een muur en balken, waardoor we een tussenverdieping konden creëren, met enkele boekenrekken als buffer", vertelt hij enthousiast. "Hier komen nieuwe aanwinsten te staan om later in het juiste rek een vaste plek te krijgen."

De abdij van Westmalle, opgericht in 1795, kreeg in 1900 een nieuw groter *scriptorium*. "Tevoren was die nood er niet", duidt broeder Benedikt. "De eerste bewoners waren koormonniken en lekenbroeders. De laatsten leidden een eenvoudig leven en legden zich toe op handenarbeid. Velen konden niet lezen of schrijven." Al snel werd het nieuwe scriptorium met wel zestig lessenaars het hart van de bibliotheek. Het deed dienst als gemeenschappelijke lees- of studieruimte, waar de monniken een aantal keren per dag als gemeenschap verzamelden voor de lectio divina en studiewerk. Het kreeg al eens een make-over in 1960 en werd nu volledig vernieuwd.

"De nieuwe inrichting van de leeszaal, met slechts enkele lessenaars, vertaalt het veranderende gebruik van de bib, dat op zijn beurt aansluit bij een bijdetijdse manier van leven in gemeenschap in een abdij", schetst broeder Benedikt. "Stond vroeger het gemeenschapsleven voorop, vanaf de jaren 50 en 60 groeide ook in abdijen de nood aan privacy, conform de toenemende individualisering in onze samenleving." Hij vervolgt: "Vroeger sliepen de broeders in *chambrettes*, gemeenschappelijke slaapzalen. Met de verbouwingen in de jaren 90 voorzagen we voor elke broeder een eigen cel. Meteen had elk een eigen besloten ruimte voor de dagelijkse lectio divina. De leeszaal werd steeds minder gebruikt en kreeg een andere functie, bijvoorbeeld om

➤ Broeder Benedikt bladert in een oud koorboek, in koper gedrukt in de abdij van Westmalle. Vroeger bezat ze een eigen drukkerij voor Latijnse teksten.

© Ilse Van Halst

een naslagwerk te raadplegen of om informatie op het internet te zoeken. Want, hoewel niet elke broeder een internetverbinding in zijn cel heeft, is de digitale wereld helemaal ingeburgerd in een abdijsamenleving.

Luidop filosoferend weidt hij uit over de contradictie van de intrede van het wereldwijde web met de keuze voor een monastiek leven in afzondering. “Er blijft een zekere waakzaamheid vereist om het internet adequaat te gebruiken. Dat is een continue evenwichtsoefening. Want met een muisklik kun je op het net heel wat interessante informatie raadplegen om bijvoorbeeld een preek voor te bereiden of een vertaling van Hebreeuwse termen, terwijl je vroeger uren moest grasduinen in stapels boeken.” De titels van alle werken die de trappistenabdij rijk is, zijn gedigitaliseerd in een catalogus van de Vereniging van Religieuze-Wetenschappelijke Bibliotheekaren.

Voorleesmomenten

Een en ander betekent niet dat er geen gemeenschappelijke leesmomenten meer zijn in de abdij. “Tijdens het middagmaal wordt voorgelezen, net als tijdens de avondlezing”, geeft de broeder mee. “Voor beide momenten tracht ik geschikte boeken te kiezen. Elk moment heeft zijn eigenheid en vereist dus een andere keuze.”

Op de bovenverdieping reiken oude houten wandkasten en rijen houten rekken vol boeken tot het plafond. “Ik heb ze gered”, vertelt Benedikt niet zonder trots. “Mijn voorganger wilde er brandhout van maken en stalen rekken plaatsen. Niet dat ik van mening ben dat je kost wat kost het oude moet behouden. Zoals in alles dien je ook daarin een goed evenwicht te zoeken. Zo

dragen we bij de verbouwing van de abdij soberheid en eenvoud hoog in het vaandel, zoals het monniken betaamt, hanteren we praktische en eigentijdse maatstaven, met respect voor de traditie en met oog op de toekomst. De indeling behielden we zoveel mogelijk, volgens de standaardopstelling van een theologische bibliotheek.”

“Bij de verbouwing van de abdij dragen we soberheid en eenvoud hoog in het vaandel.”

Bij de renovatie hadden de broeders oog voor de temperatuurregeling, een vereiste om oude boeken in goede staat te behouden, en voor de beveiliging. “Sommige boeken bewaren we in een afzonderlijke geklimatiseerde kluis”, vertelt hij. “Echte kostbare boeken en oude curiosa bezitten we niet, omdat onze bibliotheek eerder recent is en omdat we een trappistenklooster zijn, waar minder aan studie gedaan wordt dan bijvoorbeeld bij de benedictijnen. Trappisten schenken van oudsher veel aandacht aan handenarbeid: monniken moeten niet enkel studeren, maar ook instaan voor hun levensonderhoud. Dat was in de zeventiende eeuw trouwens een van de discussiepunten bij de hervorming van de orde van de cisterciënzers. Men wilde erover waken de religieuze ervaring niet zuiver te laten afhangen van het intellectueel voldoening zoeken.” Hij vervolgt: “Bijzonder zijn wel een aantal manuscripten van

gregoriaanse gezangen op perkament uit de twaalfde eeuw, die vroeger gebruikt werden als omslag om boeken te beschermen.”

Als bibliothecaris heeft broeder Benedikt de supervisie. Hij wordt bijgestaan door een leek. “Gelukkig, want binnen de gemeenschap neem ik ook nog andere taken op, zoals die van prior en organist”, legt hij uit. “De abdijsbibliotheek beperkt zich niet tot oude werken, maar vernieuwt voortdurend met de aankoop van hedendaagse publicaties, die alle een plek moeten krijgen. Bij de keuze laat ik me leiden door werken die een meerwaarde betekenen voor de abdij en het spirituele leven van de broeders. Zelf verdiep ik me graag in wat relevant is voor deze tijd, op vlak van theologisch of spiritueel denken. Ook de interreligieuze dialoog boeit me sterk, omdat je vaak parallele vraagstukken en overwegingen ontdekt bij andere tradities en levensbeschouwingen.”

Hedendaagse reflecties

Onnodig te zeggen dat broeder Benedikt vaak reflecteert over hoe je een bibliotheek in een abdijsamenleving vandaag best organiseert. “Ik vraag me af in welke mate je bepaalde lectuur digitaal ter beschikking kunt/moet stellen, zodat broeders boeken kunnen downloaden op een tablet. Daarbij spelen meerdere criteria een rol: plaatsbesparing, het financiële plaatje want e-boeken zijn goedkoper, het ecologische vraagstuk...” De ene bedenking roept de andere op. “Houden we boeken eindelijk bij? En zo nee, welke houden we bij en welke niet? Op basis van welke maatstaven beslis je daarover, want wat wij vandaag niet relevant vinden, kan misschien wel waardevolle informatie bevatten voor een volgende generatie...”

WAAR LIGT DE GRENS?

HOE PASTORAAL OMGAAN MET MACHT EN INTEGER HANDELEN

© Wim Kempenaers

© Ria Thraets

› *Annelies D'Espallier.*

› *Machteld Reynaert.*

“Grensoverschrijdend gedrag is van overal en alle tijden. Als je het nog niet zelf hebt opgemerkt, heb je het mogelijk binnen je organisatie nog niet gedetecteerd”, stelt Annelies D'Espallier. Een confronterend standpunt, waarmee de Vlaamse ombudsvrouw gender vooral bewustwording wil creëren en uitnodigen tot kritische zelfreflectie. Machteld Reynaert (CCV), die een doctoraat schreef over macht, volgt haar daarin: “Te vaak denken we nog dat wat we doen, intrinsiek goed is, maar staan we niet stil bij hoe dat bij de ander overkomt.”

Nathalie Milio

“Gelijkheid was altijd al mijn stokpaardje”, begint Annelies D'Espallier. De juriste doctoreerde in 2015 op een proefschrift over ‘redelijke aanpassingen’ voor personen met een handicap omdat het verhaal van haar toenmalige schoonzus in een rolstoel, haar zo sterk aangreep.

(On)gelijkheid

“Vijf jaar geleden ben ik dan als ombudsvrouw gender bij het Vlaams Parlement gestart. Daarin gaat het ook over (on)gelijkheid, weliswaar met een andere focus. Machtsmisbruik, intimidatie en grensoverschrijdend gedrag zijn ernstige problematieken die tastbaar maken waar mensen niet of nog te weinig over spreken. Maar het gaat ook over taal geven aan wat niet in je kern zit en daaraan een juridisch en maatschappelijk kader koppelen. Soms stopt het daar, soms gaat het verder. De bemiddelings- en mensenrechteninvalshoek is daarbij erg interessant. Het is vaak botsen en samen tot een uitkomst komen.”

Ontembaar

De Vlaamse ombudsvrouw gender is van vele markten thuis. Behalve in grensoverschrijdend gedrag in sport, media en cultuur verdiept ze zich sinds begin dit jaar ook in de problematiek in de academische en onderwijswereld. “Ik ben ontembaar op dat vlak. Als ik iets bestudeerd heb, wil ik die theoretische en praktijkkennis graag delen.”

Dit najaar buigt Annelies zich, samen met CCV-coördinator Machteld Reynaert uit bisdom Hasselt, als gastspreker over vormingssessies *Grensoverschrijdend gedrag en integer pastoraal handelen* in ons bisdom. In 2014 verdedigde Machteld haar proefschrift *Een kwestie van macht* aan de KU Leuven waarin ze (machts)misbruik in ouder-kind- en pastorale relaties onderzocht. “We voelen doorgaans intuïtief aan dat grensoverschrijdend gedrag niet kan, maar zijn ons vaak niet bewust van de spreekwoordelijke lijn. Wat de ene als ‘niet over de grens’ beschouwt, is dat voor de ander misschien net wél. Door dat te benoemen, maakt het bisdom duidelijk dat we die grijze zone niet zomaar aan het toeval mogen overlaten.”

Macht

Ze vervolgt: “Voorts vind ik het belangrijk dat macht met zowel haar positieve als negatieve connotaties, een duidelijk kader krijgt binnen een kerkelijke context. Daar werken veel die naars die getraind zijn om goed te handelen en automatisch denken het goede te doen, maar net in het dienen schuilt heel wat gevaar.

Daarover samen nadenken en bewustwording creëren, was mijn voornaamste drijfveer om toe te zeggen. Ik hoop vooral dat ik de bewustwording van macht en hoe we daarmee kunnen omgaan bij de deelnemers aanscherp en nodig hen ook uit tot kritische zelfreflectie. Twee vragen zijn daarbij cruciaal: Hoe ga ik met mijn macht om? en: Hoe handel ik correct in een pastorale relatie?”

Nieuwe context

Net als voor Machteld is ook voor Annelies de pastorale context een nieuwe wereld: “Een nieuwe context waarin weliswaar dezelfde mechanismen spelen. Ook hier bepalen hiërarchische relaties vaak de machtsverhoudingen. In het bijzonder gaat het in een pastoraal kader dan om de kracht van kwetsbaarheid waarvoor we best extra grenzen inbouwen”, duidt ze. “Als organisaties bovendien preventief willen werken, ben ik altijd in mijn nopjes. Dat doen we doorgaans via een driesporenbeleid (een gedragscode, een preventief en een reactief luik) dat gedragen en dus met inspraak van de medewerkers tot stand komt.”

Op 1 en 5 december in respectievelijk het TPC en het vormingscentrum van Malle, telkens van 14 tot 17 uur en van 19 tot 22 uur.

Inschrijven kan via vicariaat.antwerpen@bisdomantwerpen.be en vicariaat.kempen@bisdomantwerpen.be.

KERKPLUS

EEN KERK MET NET IETS MEER

Het bisdom Antwerpen telt bijna driehonderd kerkgebouwen. Over de toekomst van elk van die gebouwen wordt reeds een tiental jaren ernstig nagedacht, onder meer binnen het kader van de kerkenbeleidsplannen die per gemeente worden opgesteld. Blijft een kerk behouden voor de eredienst? Is het beter om op zoek te gaan naar een herbestemming voor het gebouw en het te onttrekken aan de eredienst? Of zijn er nevenbestemmingen te vinden waarbij het gebouw andere functies kan vervullen terwijl het eveneens voorbestemd blijft voor de eredienst? Moeilijke vragen die gemeentes, parochies en kerkraden trachten te beantwoorden. Ook de provincie Antwerpen wil meedenken.

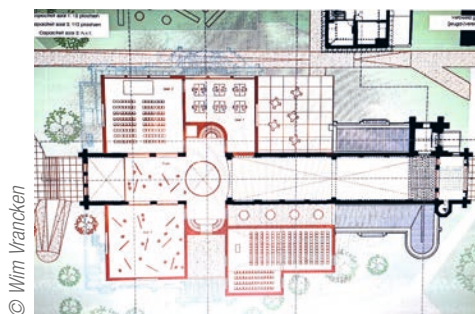
Steven De Schamphelaere

De provincie Antwerpen wil in die zoektocht naar antwoorden als katalysator zorgen “voor een win-win situatie voor zowel het kerkgebouw als de duurzame ontwikkeling binnen de lokale gemeenschap”, zoals ze zelf aangeeft in haar nota *Kerkplus - Kerkenbeleid 2020-2024*. Daarbij zet de provincie in de eerste plaats in op de begeleiding en de subsidiëring van het onderzoek naar een nieuwe bestemming voor kerkgebouwen waar op korte termijn naar een oplossing dient gezocht te worden. Het gaat om de zogeheten B-kerken in de kerkenbeleidsplannen. De provincie zet daarvoor een budget van 3.850.000 euro klaar op de begroting onder de noemer ‘Kerkplus’. Naast onder meer de lokale overheden kunnen ook kerkbesturen een beroep doen op die begeleiding en/of subsidiëring. Aanvragen worden door een commissie van experts beoordeeld en indien mogelijk goedgekeurd.

Een voorbeeld

De kerkrad van de Sint-Catherinakerk op het Kiel in Antwerpen is al enige tijd op zoek naar een mogelijke nevenbestemming. “Het is een groot kerkgebouw dat in vrij slechte staat verkeert. Er zijn dringende, dure herstellingswerken noodzakelijk,” vertelt Wim Vrancken, secretaris van de kerkrad, “maar het stadsbestuur van Antwerpen kan geen middelen vrijmaken zolang de her- of nevenbestemming van het kerkgebouw niet vastligt. Een herbestemming is niet aan de

orde en het bisdom stuurt aan op een nevenbestemming waarbij erediensten met driehonderd aanwezigen mogelijk blijven. In een eerste poging om tot een oplossing te komen, namen we een architectenbureau onder de arm. Dat resulteerde in interessante ontwerpen om het kerkgebouw op te delen om zowel erediensten als nevenbestemmingen een plaats te geven.” Hij vervolgt: “Die ontwerpen vormden evenwel slechts de aanzet van het verhaal; ze vertelden ons niet hoe we daarmee verder konden. Ook voor het stadsbestuur bleven ze te oppervlakkig. De vraag naar welke nevenbestemming een plaats zou vinden in het kerkgebouw bleef immers onbeantwoord.”

Jan Bel, beleidsmedewerker Patrimonium bij Stad Antwerpen, stelde de kerkrad voor om voor het onderzoek naar een mogelijke nevenbestemming een studie bureau te engageren met financiële ondersteuning van het Kerkplus-programma van de provincie. “Met de praktische

hulp van Jan Bel is het onze kerkrad gelukt om een projectdefinitie uit te werken die door de provinciale commissie kon worden goedgekeurd”, verduidelijkt Wim. “We kregen in juni een budget toebedeeld om op zoek te gaan naar een optimale benutting van het kerkgebouw. We krijgen daarvoor twaalf maanden de tijd.”

Een goed gevoel

Het projectbureau Studio Open Kerken coördineert de zoektocht. Participatie vanuit de buurt is voor hen cruciaal. Ze zullen eerst en vooral de lokale noden inventariseren om die vervolgens in te passen in de reeds bestaande architecturale ontwerpen en concepten. “We hebben er een goed gevoel bij”, bevestigt Wim. “Zonder het studie bureau, zonder de ondersteuning vanuit het Kerkplus-programma en vooral zonder de praktische hulp vanuit de stad zou het ons als kerkrad nooit lukken. We zijn immers slechts vrijwilligers en beschikken bijvoorbeeld niet over de kennis en ervaring om een dergelijk project correct te definiëren of om met een buurt in dialoog te gaan. Eigenlijk is dat strikt genomen ook onze taak niet. Natuurlijk zijn we bij het zoeken naar een nevenbestemming wél betrokken partij, maar in hoeverre mag van ons verwacht worden dat we de trekkers zijn? We zijn alvast erg dankbaar voor alle ondersteuning en hopen dat er snel een waardevolle, duurzame nevenbestemming uit de bus komt. Ons kerkgebouw heeft het nodig.”

IN DE KIJKER

VRIJWILLIGERS ZIJN ONZE BASIS

› Met haar campagne brengt Welzijnszorg de impact van digitalisering op het leven van mensen in een armoedesituatie onder de aandacht.

“Welzijnszorg draait op vrijwilligers. Je vindt ze in elk werkveld van onze organisatie”, vertellen Samira Amyay (32) en Yamina Essabri (48), beiden verantwoordelijk voor Welzijnszorg in het bisdom Antwerpen.

Elk op hun terrein werken ze samen met vrijwilligers: om te brainstormen over een thema, om de jaarlijkse campagne – dit jaar over de impact van digitalisering op mensen in armoede – uit te werken, in de regionale bewegingsgroep om de expertise te raadplegen. Vrijwilligers leveren zowel een inhoudelijke als een praktische bijdrage. En ze doen dat op het plaatselijke, regionale en nationale niveau.

Lea Verstricht

“De groep vrijwilligers die zich tot op heden inzetten, zijn trouwe sympathisanten”, weet Samira. “Toch vatten we binnen Welzijnszorg een intern denkproces aan over wegen om de vrijwilligersbasis te verbreden en te vernieuwen. Zo zouden we projecten kunnen aanspreken voor en door jongeren, die we dan steunen. En er wordt ook ingezet op jongerengroepen en onderwijs, in de hoop dat we ze kunnen prikkelen met bepaalde thema’s. Of we willen de campagne uit de klassieke patronen breken.”

Verbinding

Het valt beide vrouwen op dat nieuwe vrijwilligers vaker uitgenodigd worden voor een specifieke vraag, afgebakend qua tijd en opzet. Bijvoorbeeld een praatcafé organiseren over een thema dat hen triggert. Het grote verschil met de klassieke achterban vrijwilligers is dat die geboeid is om te werken omtrent armoede in zijn geheel, terwijl nieuwe of jongere vrijwilligers zich eerder richten op een specifieke invalshoek. Het waardenkader van waaruit men vroeger een engagement opnam is veranderd. Vandaag wil men een duidelijke verbinding maken tussen dat kader en het geleefde leven. Wat dat zal betekenen voor de organisatie is

nog een vraagteken. Het is een oefening die ook wel nog even zal duren. Het vertrouwde en het niet-gekende zijn beide belangrijk.

Doolhof

De campagne van Welzijnszorg stelt dit jaar de vraag ‘Allemaal digitaal?!’ “We kozen als campagnebeeld het gezicht van een vrouw met een doolhof erop. Het staat voor de moeilijkheid om een weg te vinden in de gedigitaliseerde samenleving”, verduidelijken Samira en Yamina. “De snelle ontwikkelingen maken dat niet iedereen kan aanpakken. Ook de kosten die eraan verbonden zijn, wegen zwaarder dan we vermoeden.” Ze benadrukken: “We zijn niet tegen digitaliseren, maar we willen de vanzelfsprekendheid ervan in vraag stellen. De digitale toegang tot vele diensten maakt het erg complex en is voor steeds meer mensen een drempel.”

“De digitale toegang tot vele diensten is voor steeds meer mensen een drempel.”

Elk jaar reikt Welzijnszorg een prijs ‘Armoede uitsluiten’ uit aan een organisatie die een bepaald aspect van armoede in de kijker zet. ‘Ontspanning is een basisrecht’ luidde het thema dit jaar. De gangbare opvatting is dat mensen in armoede zelf verantwoordelijk zijn voor hun situatie. “Er is vooral druk om te bewijzen dat je er alles aan doet om uit armoede te raken. Ook zogenaamde vrijetijdsactiviteiten moeten dan nuttig zijn, vaardigheden aanleren of kennis bijbrengen, een netwerk verbreden ... Iedereen, en zeker ook mensen in armoede, hebben ontspanning nodig om gezond te blijven. Om te kunnen leven”, stelt Welzijnszorg in haar campagnekrant.

Obstakels als kans

45 organisaties schreven zich in om de prijs binnen te halen. “Stuk voor stuk schitterende initiatieven die vrije tijd, cultuur, jeugdwerk en het verenigingsleven, sport, vakantie, de samenleving toegankelijker maken”, aldus de organisatie. Vijf organisaties werden genomineerd en de prijs ging naar D’Broej Centrum West, uit Molenbeek. “In Centrum West vzw ondersteunen we kinderen en jongeren in de stad met weinig of geen toekomstperspectief via een zinvolle vrijetijdsbesteding”, stellen de medewerkers van D’Broej Centrum West zich voor. “Jongeren kunnen hun eigen projecten autonoom gestalte geven in een veilige omgeving. We organiseren ook trajecten vanuit het ervaringsleren en de positieve psychologie om jongeren naar de arbeidsmarkt toe te leiden. Ieder heeft talent en mag experimenteren. Fouten maken mag. We zien obstakels eerder als opportuniteiten.”

ESTAFETTE

EEN MEDEWERKER UIT DE KERK AAN HET WOORD

Jens Van Rompaey, ceremoniaris van bisschop Bonny, doctoreert op het thema synodaliteit.

Als misdienaar en vrijwilliger van IJD was Jens Van Rompaey (26) uit Lier al betrokken bij vele activiteiten.

Na een korte tussenstop aan het Johannes XXIII-seminarie in Leuven, studeerde Jens filosofie in Antwerpen en Theologie en Religiewetenschappen in Leuven.

Stalen zenuwen

Sinds september 2020 is Jens de nieuwe ceremoniemeester van onze bisschop. Een praktische taak waarbij je soms stalen zenuwen dient te hebben. Een ceremoniaris bereidt de grote pontificale vieringen mee voor, stemt alles goed op elkaar af en zorgt dat het op wieltjes loopt. Uiteraard in samenspraak met de bisschop, maar ook met bijvoorbeeld de koster van de plaats waar de viering plaatsvindt, doorgaans de kathedraal van Antwerpen. “Een goede ceremoniaris zorgt ervoor dat de bisschop zich niets van praktische zaken hoeft aan te trekken en zich echt kan concentreren op het voorgaan van de liturgie”, weet Jens. “Mijn ervaring als misdienaar komt hier van pas, al heeft een ceremoniaris wel wat meer verantwoordelijkheid.”

Gebeten

Daarnaast doctoreert Jens aan de KU Leuven op het thema ‘synodaliteit’. Jens was al gebeten door de thematiek nog voor paus Franciscus opriep om meer werk te maken van synodaliteit en een synode over synodaliteit samenriep. In eerste instantie wilde Jens zich concentreren op de liturgische aspecten van synodaliteit. Het gaat namelijk over meer dan samen vergaderen en dialoog, over meer dan luisteren naar elkaar. Het gaat ook over samen bidden en samen vieren.

“De term synodaliteit wordt soms wat lichtzinnig gebruikt”, legt Jens uit. “Ten onrechte denkt men soms dat alles wat in de Kerk met overleg te maken heeft, onder de noemer ‘synodaliteit’ ondergebracht kan worden. Synodaliteit betekent letterlijk ‘samen op weg gaan’. Het hele volk van God wordt betrokken bij bepaalde vraagstukken en helpt de bisschoppen, in het bijzonder nu de paus, tot besluitvorming te komen. Het is niet zozeer een gebeurtenis, maar wel een proces, een manier van handelen, ingebed in het wezen van de Kerk. Zeker als het gaat over het reflecteren op fouten uit het verleden en het nadenken over perspectief op de toekomst is een synodale houding waardevol.”

“Sommige klanken zijn misschien ongemakkelijk om te horen, willen we zelfs niet horen, uiteindelijk brengen ze meer wijsheid en inzicht.”

Hij verduidelijkt: “In de Kerk zijn er nog altijd veel blinde vlekken als het gaat over machtsmisbruik, waaruit seksueel misbruik, maar ook financieel en psychologisch misbruik voortvloeien. Ook moeten we ons bezinnen over de positie van de leek in de Kerk. Momenteel dreigen ook nog altijd groepen gemarginaliseerd te worden: vrouwen, mensen met een andere geaardheid, mensen in armoede. Wat is hun stem in de Kerk? Het is nu

nodig om zoveel mogelijk stemmen te horen uit zoveel mogelijk verschillende contexten. Hopelijk hebben alle bisschoppen de moed om een gedegen consultatie te doen bij de brede bevolking en daar ook daadwerkelijk iets mee te doen.”

Luisteren

Ook voor ons bisdom ziet hij uitdagingen weggelegd. “Ook voor de Belgische context kan synodaliteit waardevol zijn. Het kan helpen om antwoorden te zoeken op onze eigen uitdagingen zoals de verhouding tussen leken en clerus, de manier waarop onze Kerk zich in de maatschappij positioneert en welke plaats we durven in te nemen, maar altijd op een transparante en participatieve manier”, stelt Jens. “Daarnaast wordt onze kern steeds kleiner, maar ook meer divers. Bisschoppen, als herders van hun kudde, dienen hun oor te luisteren te leggen. Het gaat meer dan ooit over de geloofwaardigheid van onze Kerk. Sommige klanken zijn misschien ongemakkelijk om te horen, willen we zelfs niet horen, uiteindelijk brengen ze meer wijsheid en inzicht.”

Loyaal-kritisch

Het is duidelijk. Jens kan nog uren over zijn doctoraat uitweiden. Zijn taak als ceremoniaris haalt hem even van tussen de boeken. “Ik kijk soms erg kritisch naar de Kerk, maar loyaal-kritisch. Hoewel de Kerk geen ideaal mensenwerk is, wil ik graag mijn ontvangen talenten voor haar benutten. Niet altijd makkelijk. En soms ... geef ik wat moeilijk is terug aan de Heer. Dat scheidt rust.”

Saskia van den Kieboom

EEN OLIFANT EN EEN KOEKJE

VZW HELPENDE HANDJES WERKT AAN INTEGRATIE

➤ Tamara en Sven kneden letterlijk en figuurlijk helpende handjes.

➤ Dochter Oa kijkt verlekkerd naar vers gebakken 'helpende handjes'.

“Zie je zwakte als een opportuniteit, blijf niet bij de pakken neerzitten en sta zelf aan het roer van je leven.”
Voor Tamara Nolens en echtgenoot Sven Van de Velde van **vzw Helpende Handjes** is het allesbehalve een holle slogan. Het koppel kreeg heel wat tegenslagen te verwerken, maar behoudt de veerkracht en vastberadenheid. Met dank aan een sympathiek boterkoekje met een hart voor het goede doel.

Nathalie Milio

De idee achter de vzw Helpende Handjes rijpte al in 2008 in Antwerpen en in 2011 in Hasselt. Toen palmde het internationale sociale project *The Elephant Parade®* beide provinciesteden in met een grote kunsttentoonstelling van beschilderde olifantenbeelden die daarna geveild werden voor het goede doel: de bescherming van de met uitsterven bedreigde Aziatische olifant. Tamara en Sven vonden het een mooie manier om mensen, stad, ondernemers en kunstenaars met het hart op de juiste plaats samen te brengen.

“Een beperking heb je pas als je omgeving er een probleem van maakt.”

Wanneer ze wat later in de school van dochter Oa, die een zeldzame beperking heeft, geconfronteerd worden met een financieringsprobleem, halen ze de beproefde formule van stal om zelf fondsen in te zamelen en geven ze er een eigen invulling aan. Dankzij succesvolle influencers als Tatyana Beloy, Ernst Löw, Deborah Ostrega, Pascal Braeckman en Jean-Bosco Safari krijgt het eerste Koto-cultuur fundraisingevent vorm, vernoemd naar hun B&B op het Zuid in Antwerpen. Onrechtstreeks steunen ze daarmee ook het

U/TURN vzw-project, in 2012 opgericht door Glen Crynen en Sven na hun deelname aan het tv-programma *Voorbij de grens* dat mensen met een fysieke beperking zorgeloze vakanties met zorgondersteuning aanbiedt. “Een beperking heb je immers pas als je omgeving er een probleem van maakt”, luidt het.

In de zomer van 2019 besluiten Tamara en Sven om koekjes te bakken voor het goede doel, plasticvrij en lokaal verankerd. Ze kregen de medewerking van hotelschool PIVA, bedrijven en middenstanders. Nog steeds bakken ze op dinsdag en zondag koekjes voor het goede doel, soms wel 18.000 per dag, bij bakkerij Mertens, een bakkerskoppel met een hart. Een aantal horecazaken en verkooppunten verdeelt de baksels ondertussen verder, al is ook die zoektocht nog volop aan de gang. Per doosje koekjes gaat er telkens een vast bedrag naar een goed doel.

Dat elke dag een geschenk is en echte integratie in de praktijk nog te vaak dode letter, ondervonden ze zelf meermaals. Het scherpte hun creativiteit alleen maar aan. Zeker nu ze sinds een jaar zicht hebben op een mogelijke locatie voor de bouw van een schooltje voor dochter Oa en andere kinderen met een beperking in de Sint-Catharinakerk van Boom. “Behalve een snoezelruimte, koffiehuis, lederatelier, vergaderruimte, polyvalente ruimte voor de buurt en bakatelier zouden er op termijn ook coaching- en

yogasessies, een mobiele bibliotheek, logo-, ergo- en kinepraktijk, een open verpleegpost kunnen plaatsvinden”, droomt Tamara luidop.

Het bisdom gaf voor het onderwijsproject alvast groen licht, de priesterraad deed dat voor de onttrekking aan de eredienst. Die wordt wel pas definitief op de dag dat de erfpacht tussen de kerkfabriek en de vzw ook effectief ondertekend wordt. Dat het nog een uitdagende en lange weg belooft te worden, beseffen Tamara en Sven maar al te goed. Ondertussen namen ze Architectuur Depot onder de arm dat een haalbaarheidsstudie uitwerkt. “Toch geven we niet op en zetten we door. We hopen hier een warm nest uit te kunnen bouwen waar iedereen zich thuis voelt, bij voorkeur in synergie met de lokale parochie, buurt en Chiro. De steun van tal van partners, is daarbij alvast een mooie opsteker.”

“We willen mensen met een beperking laten inzien dat hun handicap niet gelijkstaat aan een verminderde levenskwaliteit. Leven met een beperking mag geen beperking van het leven zijn. Daarvoor is nog steeds een mentaliteitsomslag nodig”, besluit Sven. “Als mensen bereid zijn elkaar op een respectvolle, begripvolle manier te helpen, is er eigenlijk niets aan de hand. Een beperking wordt pas een handicap in een maatschappij die niet toegankelijk is. Steve Jobs had overschot van gelijk toen hij zei: ‘If you want to go fast, go alone! But if you want to go far, go together.’ ”

DE KIOSK

MEDEDELINGEN

BENOEMINGEN

Dries **de Bakker**, diaken van ons bisdom, werd per 4 april 2022 herbenoemd tot diaken, teamlid en verantwoordelijke verkondiging en catechese in de pastorale eenheid Sint-Franciscus (Hoogstraten, Rijkevorsel), voor een periode van zes jaar.

Marc **De Meester** werd per 8 september 2022 herbenoemd tot teamlid en verantwoordelijke financieel en materieel beheer in de pastorale eenheid Rupelkerk Sint-Franciscus (Aartselaar, Boom, Reet, Rumst) voor een periode van zes jaar.

Ella **Deweerd**, voorheen stafmedewerkster bij IJD Antwerpen en jongerenpastor voor de federatie Antwerpen-Centrum, werd per 1 september 2022 benoemd tot diensthoofd bij IJD Antwerpen, voor een periode van zes jaar.

Helga **Melis** werd per 1 september 2022 benoemd tot adjunct van de bisschoppelijk gedelegeerde voor het onderwijs, voor een periode van een jaar.

Jan **Leemans** werd per 4 april 2022 herbenoemd tot teamlid en verantwoordelijke diaconie en solidariteit in de pastorale eenheid Sint-Franciscus (Hoogstraten, Rijkevorsel), voor een periode van zes jaar.

Ruben **Librecht** werd per 1 januari 2022 benoemd tot teamlid in de pastorale eenheid Immanuel (Aartselaar, Boechout, Hove, Kontich, Lint) voor een periode van zes jaar.

Dirk **Nijns** werd per 1 september 2022 benoemd tot verantwoordelijke voor diaconie en solidariteit in de pastorale eenheid Don Bosco (Beerse, Merksplas, Vosselaar), en dat tot 28 februari 2027. Hij behoudt zijn overige functies.

Bart **Rombouts**, priester van ons bisdom, werd per 4 april 2022 herbenoemd tot pastoor, teamlid, verantwoordelijke gemeenschapsofbouw, liturgie en gebed in de pastorale eenheid Sint-Franciscus (Hoogstraten, Rijkevorsel), voor een periode van zes jaar.

Elisabeth **Els Schiltz**, pastoraal werkster van ons bisdom, werd per 8 september 2022 herbenoemd tot parochieassistente, teamlid en verantwoordelijke verkondiging en catechese in de pastorale eenheid Rupelkerk Sint-Franciscus (Aartselaar, Boom, Reet, Rumst) voor een periode van zes jaar.

Ronald **Sledsens**, priester van ons bisdom, deken van de dekenaten Antwerpen-Centrum, Antwerpen-Noord en Antwerpen-Zuid, werd per 8 september 2022 herbenoemd tot leidinggevend priester in de pastorale eenheid Rupelkerk Sint-Franciscus (Aartselaar, Boom, Reet, Rumst), voor een periode van zes jaar.

Chris **Stoffelen** werd per 8 september 2022 herbenoemd tot teamlid en verantwoordelijke gemeenschapsofbouw en coördinatie in de pastorale eenheid Rupelkerk Sint-Franciscus (Aartselaar, Boom, Reet, Rumst) voor een periode van zes jaar.

Harry **van Hooydonk** werd per 8 september 2022 herbenoemd tot teamlid in de pastorale eenheid Rupelkerk Sint-Franciscus (Aartselaar, Boom, Reet, Rumst) voor een periode van zes jaar.

Kristien **Vanlommel**, pastoraal werkster in opleiding, werd per 1 oktober 2021 benoemd tot vertegenwoordiger van de katholieke eredienst in Mol, Heilig Hartziekenhuis, in de pastorale eenheid De Heilige Apostelen (Balen-Mol) en dat tot 30 september 2025. Ze behoudt haar overige functies.

Walter **Vits** nam per 31 augustus 2022 ontslag als teamlid en verantwoordelijke gemeenschapsofbouw en coördinatie in de pastorale eenheid Heiligen Prisca en Aquila (Herselt, Hulshout, Westerlo). Hij werd per 1 september 2022 benoemd tot parochieassistent in de pastorale eenheid Mozes (Heist-op-den-Berg, Putte) voor een periode van zes jaar.

OVERLIJDEN

Antonius **Toon Bulckens**, priester van ons bisdom, overleed in Heist-op-den-Berg op 26 september 2022. Hij was onder meer actief als leraar aan het Heilig Hartcollege in Heist-op-den-Berg (1962-1999); pastoor in Heist-op-den-Berg, Onze-Lieve-Vrouw en Sint-Jozef, *Pijpelheide* (2002-2012), en in Heist-op-den-Berg, Heilig Hart (2005-2019). Hij werd geboren in Herentals op 9 januari 1939 en tot priester gewijd in Antwerpen op 8 juli 1962.

Elza **De Backer**, zuster van de Christelijke Scholen van Vorselaar, overleed in Lier op 9 augustus 2022. Ze was onder meer bisschoppelijk gedelegeerde voor de vrouwelijke religieuzen en lid van de bisschopsraad (1997-2004). Ze werd geboren op 26 augustus 1928 en geprofeest in 1946.

Niek **Matthijssen**, priester van ons bisdom, overleed in Rijkevorsel op 5 september 2022. Hij was onder meer actief als onderpastoor in Kalmthout, Onze-Lieve-Vrouw-Centrum (1964-1970), en Brasschaat, Sint-Antonius Abt (1977-1981), priester in zending in Congo en pastoor in Nijlen, Onze-Lieve-Vrouw (1981-1988), Rijkevorsel, Sint-Willibrordus en Sint-Jozef (1998-2013). Hij werd geboren in Zaandam, Nederland, op 7 januari 1938 en tot priester gewijd in Antwerpen op 27 juni 1964.

OPRICHTING PASTORALE EENHEID HEILIGE OSCAR ROMERO

Bij decreet van 8 september 2022 heeft de bisschop de pastorale eenheid Heilige Oscar Romero opgericht. Die omvat het territorium van de parochies Antwerpen, Sint-Gertrudis, *Zandvliet*; Antwerpen, Sint-Laurentius, *Schoonbroek-Rozemaai*; Antwerpen, Onze-Lieve-Vrouw, *Berendrecht*; Antwerpen-Ekeren, Sint-Lambertus; Antwerpen-Ekeren, Sint-Theresia van het Kind Jezus, *Bunt*; Antwerpen-Merksem, Sint-Bartholomeus; Antwerpen-Merksem, Sint-Franciscus van Assisi; Antwerpen-Merksem, Sint-Jozef; Antwerpen-Merksem, Onze-Lieve-Vrouw van Smarten; Antwerpen-Merksem, Heilig Sacrament, *Lambrechtshoeken*; Stabroek, Sint-Catharina; Stabroek, Onze-Lieve-Vrouw-Geboorte, *Hoevenen*.

Het team van de pastorale eenheid bestaat uit Erik Van Tricht, verantwoordelijk voor de gemeenschapsopbouw en de coördinatie; Marie-Thérèse Sterckx, verantwoordelijk voor de liturgie en het gebed; Greta Van den Bogaert, verantwoordelijk voor de verkondiging en de catechese; Hubert Overmeire, verantwoordelijk voor het

financieel en materieel beheer, en priester Marc Verberckt, teamlid.

Pastores in de parochies: deken Ronald Sledsens als leidinggevend priester (canon 517 § 2 C.I.C.); parochievicarissen Jorgedy Bago, Jef Barzin en Marc Verberckt; diaken Patrick Naulaerts; parochieassistenten Rita Van Camp en Hilde van Hoijweghen.

Pastorale benoemingen in een geloofskern van de pastorale eenheid: pastoraal werkster Linda Hermans, pastoraal ziekenhuiswerkster in campus ZNA Jan Palfijn, Antwerpen-Merksem, en pastoraal werkster Ingrid Wuyts, pastoraal rusthuiswerkster in het woon-zorgcentrum Sint-Bartholomeus (Zorgbedrijf Antwerpen), Antwerpen-Merksem.

Ingevolge het decreet van oprichting houden de federaties Ekeren, Merksem en Stabroek, de functies van federatiecoördinator, de taken van de federatieteams, en de taken van plaatselijk contactpersoon, op te bestaan. De bisschop stelt er prijs op bij deze gelegenheid zijn medewerkers van harte te danken.

Petrus **Jozef Seuntjens**, priester van ons bisdom, overleed in Geel op 24 september 2022. Hij was onder meer actief als onderpastoor in Boom, Sint-Catharina (1962-1968), en Aartselaar, Sint-Leonardus (1968-1977); pastoor in Geel, Sint-Dimpna (1977-2006), en Geel, Sint-Lambertus, Bel (1998-2006). Hij werd geboren in Rijkevorsel op 27 juni 1936 en tot priester gewijd in Antwerpen op 8 juli 1962.

Louis **Soetewey**, diocesaan priester van ons bisdom, overleed in Antwerpen op 4 augustus 2022. Hij was onder meer actief als onderpastoor in Antwerpen, Sint-Walburgis (1958-1968), en in Antwerpen, Sint-Anna (1968-1972), pastoor in Antwerpen, Sint-Walburgis (1972-1999), en in Antwerpen, Sint-Andries (1991-1999). Hij werd geboren in Wilrijk op 16 mei 1932 en tot priester gewijd op 13 april 1958 in Mechelen.

STOPZETTINGEN

Kanunnik Bruno **Aerts**, priester van ons bisdom, nam per 30 juni 2022 ontslag als vicaris-generaal van het bisdom Antwerpen. Hij blijft bisschoppelijk vicaris en behoudt zijn overige functies.

Gustaaf **Bayen**, aalmoezenier van de arbeid, ging met pensioen en nam per 7 september 2022 ontslag als parochievicaris in de pastorale eenheid Heiligen Jacobus & Antonius (Brasschaat, Ekeren (Mariaburg), Kapellen).

Paul **De Meulenaere** nam per 31 augustus 2022 ontslag als teamlid van de pastorale eenheid Heilige Maria Magdalena (Edegem, Mortsel).

Anton **De Preter**, pastoraal werker, nam per 31 augustus 2022 ontslag als parochieassistent en teamlid in de pastorale eenheid Heiligen Jacobus & Antonius (Brasschaat, Ekeren (Mariaburg), Kapellen). Hij behoudt zijn overige functies.

› Op 25 september werd de pastorale eenheid Heilige Oscar Romero boven de doopvont gehouden.

Josée **De Reys** nam per 31 augustus 2021 ontslag als teamlid en verantwoordelijke diaconie en solidariteit in de pastorale eenheid Onze-Lieve-Vrouw (Essen, Kalmthout).

Lieve **Gommers** nam per 1 juli 2022 ontslag als stafmedewerker voor de liturgie in het bisdom Antwerpen, ressorterend onder het vicariaat Diocesane Diensten.

Koen **Herreman** nam per 31 augustus 2022 ontslag als teamlid en verantwoordelijke liturgie en gebed in de pastorale eenheid Immanuel (Aartselaar, Boechout, Hove, Kontich, Lint).

De benoeming van Jos **Huybrechts** als teamlid in de pastorale eenheid Sint-Franciscus (Hoogstraten, Rijkevorsel) werd beëindigd per 3 april 2022, het einde van de benoemingstermijn.

Jobbe **Janssen**, pastoraal werker in opleiding, nam per 30 september 2022 ontslag als parochieassistent en jongerenpastor in de pastorale eenheid Sint-Franciscus (Hoogstraten, Rijkevorsel).

Jan **Meeusen**, pastoraal werker van ons bisdom, nam per 1 september 2022

AANSPREEKPUNT HOMOSEKSUALITEIT EN GELOOF

De bisschoppen van Vlaanderen richten een interdiocesaan aanspreekpunt en diocesane aanspreekpunten op voor homoseksuele personen en paren. Zo willen ze hun pastorale betrokkenheid op hen structureel verankeren en werk maken van een gastvrije Kerk voor iedereen.

De werking wordt geïntegreerd binnen de Interdiocesane Dienst Gezinspastoraal (IDGP) van de Vlaamse katholieke Kerk. De interdiocesane coördinatie wordt toevertrouwd aan Willy Bombeek, van 1999 tot 2017 woordvoerder van Katholiek Onderwijs Vlaanderen en sinds 2021 coördinator van de werkgroep Homoseksualiteit en Geloof. Daarnaast duidt elk bisdom een eigen contactpersoon aan als aanspreekpunt binnen de diocesane gezinspastoraal. Voor ons bisdom wordt dat Saskia van den Kieboom (aanspreekpunt@bisdomantwerpen.be).

De bisschoppen werkten ook een model van een gebedsmoment uit met een zegenwens voor het engagement van liefde en trouw van een homoseksueel paar. “Welke inhoud en vorm dat gebed concreet kan aannemen, bespreken de betrokkenen best met een pastorale verantwoordelijke”, raden ze aan. Het verschil met een sacramenteel huwelijk moet duidelijk blijven.

Pastorale zorg en begeleiding

“De pastorale aandacht van de kerkgemeenschap betreft allereerst de homoseksuele personen zelf. Langs de soms complexe weg om hun geaardheid te erkennen, te aanvaarden en positief te beleven, willen we hen nabij blijven. Sommigen blijven celibatair. Zij verdienen onze waardering en steun. Anderen kiezen te leven als koppel, in duurzame en trouwe

verbondenheid met een partner. Zij verdienen eveneens onze waardering en steun. Want ook die relatie, ofschoon geen kerkelijk huwelijk, kan voor de betrokkenen bron zijn van vrede en gedeeld geluk”, schrijven de bisschoppen. “Hun gezin en familie verdienen evenzeer deze pastorale aandacht en begeleiding. Een houding van begrip en waardering is van groot belang.”

De bisschoppen verwijzen naar de exhortatie *Amoris Laetitia* (2016) over de pastorale zorg voor gezinnen waarin paus Franciscus uitdrukkelijk vraagt “deze gezinnen een respectvolle pastorale begeleiding aan te bieden” (AL 250). Ze vragen ook dat de aandacht uitgaat naar de bredere samenleving en kerkgemeenschap.

Pastoraal van ontmoeting

In hun pastorale betrokkenheid op homoseksuele personen en paren willen de bisschoppen vooral werk maken van ontmoeting en gesprek. “Ook gelovigen die in een stabiele homoseksuele relatie leven, verlangen binnen de geloofsgemeenschap respect en waardering”, beseffen

ze. “Het doet pijn wanneer ze het gevoel hebben er niet bij te horen of uitgesloten te zijn. Ze willen gehoord en erkend worden. Daarover gaat het in deze pastorale benadering: hun verhaal van onzekerheid naar groeiende duidelijkheid en aanvaarding; hun vragen omtrent de kerkelijke standpunten; hun vreugde om een vaste partner te kennen; hun keuze voor een exclusieve en duurzame relatie; hun vaste wil verantwoordelijkheid op te nemen voor elkaar en hun verlangen dienstbaar te zijn in Kerk en samenleving.”

In die pastorale benadering is ruimte voor geestelijke onderscheiding, voor innerlijke groei en voor gewetensvolle beslissingen, stippen de bisschoppen aan. Ze verwijzen ook hier naar paus Franciscus die vraagt om het gewetensoordeel van mensen te waarderen en te ondersteunen, ook in levenssituaties die het objectieve ideaal van het huwelijk niet volledig waarmaken (AL 303).

De ontmoeting met een pastoraal verantwoordelijke of begeleider is voor homoseksuele personen of paren een belangrijke schakel tot integratie in de geloofsgemeenschap, vervolgen de bisschoppen, andermaal verwijzend naar de paus. Die benadrukte in zijn exhortatie: “Het komt erop aan iedereen te integreren, iedereen te helpen zijn eigen manier te vinden om deel uit te maken van de kerkgemeenschap, opdat ze persoonlijk geraakt zouden worden door de ‘onverdiende, onvoorwaardelijke en gratuite’ barmhartigheid. Niemand mag voorgoed veroordeeld worden, omdat dat niet de denkwijze van het Evangelie is! Ik richt mij niet alleen tot gescheiden mensen en mensen in een nieuwe relatie, maar tot allen, in welke situatie ze zich ook bevinden (AL 297).”

ontslag als pastoraal ziekenhuiswerker in AZ Monica, campus Deurne, in de pastorale eenheid Heilige Christoffel (Deurne, Borgerhout extra muros).

Marilène **Moons** nam per 31 mei 2022 ontslag als jongerenpastor voor de Inspirelli-jongerenpastoraal in de pastorale eenheid De Heilige Apostelen (Balen-Mol).

De benoeming van Cecilia **Cilia Sommen**, zuster van het Convent van Betlehem (Duffel) en pastoraal werkster, als parochieassistente in de pastorale eenheid Clara van Assisi

(Oud-Turnhout, Turnhout), werd beëindigd per 7 september 2022, het einde van de benoemingstermijn.

Omwille van het bereiken van de leeftijdsgrens van tachtig jaar werd de benoeming van Jozef **Uytdewilligen**, priester van ons bisdom, als parochievicar in de pastorale eenheid Onze-Lieve-Vrouw (Essen, Kalmthout), beëindigd per 28 februari 2022.

Isaac **Van der Jeught** heeft per 1 september 2022 ontslag genomen als stafmedewerker bij IJD Antwerpen en jongerenpastor voor de

Inspirelli-jongerenpastoraal in de pastorale eenheid Heilige Gummarus en Zalige Beatrijs.

De benoeming van Rita **Vangheluwe** als teamlid en verantwoordelijke liturgie en gebed in de pastorale eenheid Rupelkerk Sint-Franciscus (Aartselaar, Boom, Reet, Rumst) werd beëindigd per 7 september 2022, het einde van de benoemingstermijn.

De bisschop stelt er prijs op bij deze gelegenheid zijn medewerkers van harte te danken.

LERENSLANG

WEG VAN NIEUW LEVEN IN JEZUS CHRISTUS

*De Paulus VI-aula binnen de muren van Vaticaanstad, een indrukwekkende locatie voor lezingen en uitwisselingen. Overmachten in een klooster van de broeders van de Christelijke Scholen, gelegen op een kwartier metrorijden. Gesprekken in groep, boodschappen over catechese, wandelingen, het uitwisselen van ideeën, een eucharistieviering met meer dan duizend catechisten. Het zijn maar enkele zaken die de deelnemers **aan het internationale catechesecongres in Rome aanhalen als antwoord op de vraag wat hen raakte.***

Bart Willemen

Het internationaal catechesecongres vindt om de drie jaar plaats. Van 8 tot 10 september 2022 was het weer zover. Het congres werd georganiseerd door het net opgerichte Dicasterie voor evangelisatie in het Vaticaan. Bij de meer dan duizend catechisten van over de hele wereld ook een Vlaamse delegatie, bij wie acht catechisten uit het bisdom Antwerpen onder leiding van bisschoppelijk gedelegeerde Bart Paepen en stafmedewerkers Anton De Preter en Bart Willemen.

Een nieuw geluid

Sinds de publicatie in 2020 van de nieuwe editie van het *Directorium voor de catechese* is duidelijk dat het denken van paus Franciscus ook op catechese en verkondiging een grote invloed heeft. Met *De vreugde van het Evangelie*, *Fratelli Tutti* en zijn andere exhortaties en encyclieken klinkt een nieuw geluid in ons denken en spreken over catechese. Catechese, zo stelt de paus, is geen nieuwe fase volgend op een periode van evangelisatie, maar staat mee ten dienste van die evangelisatie. Ook catechese blijft zaaien en uitnodigen, of in de woorden van paus Franciscus: "aan alle mensen het leven van Jezus Christus aanbieden".

Dat klonk sterk op het congres in Rome. Christen zijn is een manier van leven, namelijk leven in Christus. Mensen laten kennismaken met die manier van leven, mensen mee op weg nemen in en naar de ontmoeting met Christus, mensen

levenslang laten groeien in hun geloof: dat doe je niet met lessen en leerplannen, dat doe je als geloofsgemeenschap door getuigenis af te leggen, in woord en daad, van wat die manier van leven, dat leven in Christus, betekent voor jouw leven en dat van anderen. De paus was duidelijk: laat het vermanende vingertje en de lessen achterwege, en leg getuigenis af van je geloof.

Dat alles leidt niet tot onmiddellijk toepasbare concrete stappen hier en nu. Het gaat om een manier van denken waarin we stap voor stap gelovigen en geloofsgemeenschappen kunnen meenemen. Als een catechist geen leerkracht is, maar een getuige, is zijn of haar manier van leven zelf al een eerste grote bron tijdens ontmoetingen, naast wat hij of zij vertelt over hoe geloof zijn of haar leven vervult. Mensen ervaren op die manier tijdens bijeenkomsten en vieringen dat een geloofsgemeenschap een familie is, een groep mensen die elkaar en alle mensen helpen, in zoeken en vinden, vallen en opstaan, op uitnodiging en in opdracht van Jezus Christus. Het hoeft niet te verwonderen dat ook de oproepen van paus Franciscus tot synodaliteit (samen op weg gaan) in zijn denken met catechese verbonden zijn.

Een reis

Zo wordt catechese een proces, een weg, een reis, die een geloofsgemeenschap en al haar leden (dichtbij of veraf) samen blijven gaan. Je merkt het als lezer al: catechese is veel meer dan

alleen de initiatie ter voorbereiding op initiatiesacramenten, en catechese is veel meer dan enkel kinderen en gezinnen ontmoeten rond geloof. Catechese is: groeien in geloof en groeien in getuigenis afleggen van nieuw leven in Jezus Christus, een opdracht van elke christen.

De daad bij het woord

Sommige catechisten die deelnamen aan het congres zijn ook teamlid in een pastorale eenheid. Ze konden hun ervaringen in hun pastorale eenheid delen, evenals mogelijke wegen om ter plekke die manier van denken in kleine dingen ingang te doen vinden. "Als onze catechisten dit eens zouden kunnen horen", klonk meermaals. We voegden daarom de daad bij het woord en brachten de week erna op de diocesane vorming over de initiatiesacramenten de hierboven beschreven elementen uit het congres aan bod. Nu is het aan ons om hiermee op weg te gaan, stap voor stap, in gesprek en praktijk.

Een verslag van het congres vind je op www.kerknet.be, surf naar Interdiocesane Commissie voor Catechese. Op YouTube vind je een filmpje van Bart Paepen over het congres: <https://m.youtube.com/watch?v=J7alwl2d2c0>

DOORKIJK

BEZINNING

© Ise Van Halst

DE ANDERE KANT

“Onze mensen vragen aandacht voor hun innerlijke nood, hun angst en hun onzekerheid. Ze zijn gelukkig om uw woord van opbeuring en bemoediging, om de vaak onuitgesproken vraag over de zin van het leven, het lijden en de dood. Wees voor hen een licht, een teken van hoop”

(Uit Spiritualiteit en charisma van de zusters Heilig Hart van Maria, Berlaar blz. 67).

De keuze voor een studierichting is een mijlpaal in het leven. Mijn keuze viel op theologie en godsdienstwetenschappen. Die keuze heeft haar wortels in mijn jeugd. Ik groeide op in een warm nest waar geloof geen taboe was. Ook de leerkrachten godsdienst in het secundair onderwijs inspireerden me. Zo heb ik mijn eigen geloof en godsbeeld kunnen vormen: een liefdevolle God die nabij is. Tijdens mijn studies werden mijn geloof en mijn toekomstbeeld toch in vraag gesteld. Was God wel zo liefdevol als ik altijd gedacht had? Kan ik mensen wel inspireren? Eén ding wist ik zeker: ik wil met mensen werken.

Een roeping

Tijdens mijn stage op de pastorale dienst van een ziekenhuis vond ik mijn roeping: ik wil mensen nabij zijn in de soms moeilijke momenten van hun leven. Gewoon nabij-zijn betekent vaak al zo veel. Iemand die naar je twijfels en je angsten luistert, is even belangrijk als iemand die je komt verzorgen. Gods liefde bij de mensen brengen, gewoon door er te zijn voor hen, dat wil ik doen. Na mijn studie kwam ik terecht in een woon-zorgcentrum van de zorggroep Zusters van Berlaar. Hier voelde ik

me onmiddellijk thuis, onder meer omdat hun kernwaarden – eenvoud, liefde en gastvrijheid – mijn opvoeding gekleurd hebben. Maar waarom kiest een jongedame voor de ouderenzorg?

Levenswijsheid

Ik besef goed dat de oudere generatie vaak veel levenswijsheid heeft. Ook de goede band met mijn grootouders speelde een rol in mijn keuze. Bovendien kan je in een woon-zorgcentrum een band opbouwen met de bewoners. Je kan hen leren kennen en met hen op weg gaan om de laatste periode van hun leven zo aangenaam mogelijk te maken. Al kan je als pastor uiteraard niet toveren. Maar bewoners vinden het vaak al fijn als je tijd maakt om bij hen te komen zitten, zodat ze hun zorgen, vragen en twijfels kunnen delen. Gewoon iemand die zegt: “Ik begrijp dat je twijfelt” of “Het is oké dat je je zo voelt”, doet ontzettend veel. Of iemand die met hen filosofeert over leven en dood, over hun geloof of over wat de bewoners nog als betekenisvol of zinloos ervaren. In een palliatieve fase kan je als pastor een meerwaarde betekenen voor bewoner, familie en collega's omdat je tijd hebt om er te zijn voor hen. Als pastor in een woon-zorgcentrum deel je niet enkel verdriet en twijfel

met hen, je deelt ook de mooie momenten die er zijn geweest, en kunt hen steunen door verbindend en troostend nabij te zijn.

En toen ... werd ik zelf ziek.

Plots stond ik aan de andere kant, was ik zelf patiënt.

Plots begreep ik de bewoners nog beter.

Plots begreep ik wat het is als je lichaam niet meer mee wil, hoe het is om afhankelijk te zijn van anderen.

Plots begreep ik ook de twijfels over geloof. Is God wel zo liefdevol? Het vraagstuk over 'God en het lijden' spookte erg vaak door mijn hoofd.

Ook over mijn job begon ik te twijfelen. Kan ik wel als pastor bij mensen aanwezig zijn als ik zelf twijfel over mijn geloof? Kan ik mijn zieke wel naast me neerleggen tijdens mijn job? Zou het niet te confronterend worden als bewoners praten over hun situatie of over hun fysieke kwaaltjes? Tot de pastor op bezoek kwam in het revalidatiecentrum waar ik verbleef. Ze heeft mij doen inzien waarom ik voor de job van pastor gekozen had. Het deed zoveel deugd dat er iemand de tijd nam om bij mij langs te komen, te luisteren naar mijn zorgen en mijn twijfels. Iemand die er was voor mij. Zo wil ik ook van betekenis zijn voor de bewoners in het woon-zorgcentrum.

Ik ben ervan overtuigd dat mijn ziek-zijn mijn pastor-zijn beïnvloedt, maar op een positieve manier. Het is niet altijd evident, maar de dankbaarheid en de warmte die ik mag ervaren van bewoners, hun familie en collega's, maken dat ik nog steeds met veel enthousiasme pastor kan/mag zijn.

Annemie Verhaegen

pastor in woon-zorgcentrum Sint-Jozef Kessel.

BINNENSTEBUITEN

Elk werkjaar kiest IJD een jaarthema als leidraad. Dat vertrekt steeds vanuit een Bijbelse gedachte. Dit werkjaar keren we alles 'Binnenstebuiten'.

Dit jaar gaan we op stap met Filippus. Hij leert ons hoe we over ons geloof kunnen spreken in de ontmoeting met de anderen. Dat vraagt veel durf van ons. Hij doet wat bijna onvoorstelbaar is: in moeilijke tijden blijven spreken over de liefde van Jezus. Zo maakt hij het verschil. En dat werkt. Filippus ontmoet een rijke Ethiopiër en gaat het gesprek met hem aan. Ze tonen elkaar hun hart en hun binnenkant. Ook de inwoners van Samaria merken dat verschil. Ze horen Filippus spreken over de

Goede Boodschap en zien de tekenen die hij er verricht. Daarover ontstaat grote vreugde in die stad (Hnd 8, 4-8).

Kansen

Het jaarthema 'Binnenstebuiten' toont ons waar we kansen kunnen zien, waar ons geloof ook iets voor anderen kan betekenen. Elkaar ontmoeten gaat niet alleen over spreken. Het gaat ook over luisteren. Ook wie luistert, legt durf aan de dag. Wie spreekt over de eigen binnenkant, kan confronteren. Wat in jezelf leeft, wil graag naar buiten komen. Luisteren naar elkaar vraagt misschien ook wel dat je je angst overwint. Ook ons geloof – al is dat broos en voelen we er ons kwetsbaar mee – vraagt om gedeeld te worden. Zelfs God die in ons diepste binnenste aanwezig is, wil naar buiten.

Ervaringen

Binnenstebuiten! In de Bijbel lezen we voortdurend over zo'n ervaringen. Wanneer Maria het nieuws krijgt dat ze moeder zal worden, staat ze op en haast ze zich op weg om dat goede nieuws te delen met haar nicht Elisabet. En wanneer Maria en Elisabet elkaar ontmoeten, beseffen ze

pas goed wat voor bijzondere dingen ze mee maken – het doet hen zelfs zingen van vreugde en verwondering (Lc 1, 26-55). Een paar van de eerste volgelingen van Jezus zijn 'aanstekelijk' voor elkaar: Andreas spreekt meteen zijn broer Simon aan en Filippus gaat zijn vriend Natanaël opzoeken om te vertellen over zijn ontdekking (Joh 1, 40-42.43-45). De sterke gebeurtenissen van Pinksteren drijven bange leerlingen naar buiten en zetten hen aan om vrijmoedig te spreken over hun ervaring met God (Hnd 2).

READY TO PLAY: HACKSAW RIDGE

Ben je goed aan het werkjaar en schooljaar begonnen? Heb je nood aan een avondje ontspanning met een goede film? Dan hebben we een leuke suggestie. Nestel je in de zetel, alleen of met vrienden, en kijk naar de film *Hacksaw Ridge*. De film is

gebaseerd op een waargebeurd verhaal. De Amerikaanse korporaal Desmond T. Doss wil uit geloofsovertuiging geen wapen aanraken, laat staan dat hij er een wil afvuren. Hij gelooft in het idee van een rechtvaardige oorlog, maar is van oordeel dat moorden altijd verkeerd is. Hij mengt zich dan ook altijd ongewapend in het strijdgewoel. Aanvankelijk leidt dat tot een hoop onbegrip in het trainingskamp. De sergeant ziet hem het liefst vandaag nog vertrekken en zijn medesoldaten verwarren zijn pacifistische daad met lafheid, waardoor Doss onmiddellijk het mikpunt wordt van pesterijen en spot. Alleen zijn vriendin Dorothy, die in de ziekenboeg werkt, heeft begrip voor zijn geloofsovertuiging. Uiteindelijk krijgt Doss permissie van de krijgsraad om zonder

geweer de Japanse vijand te bestormen. Hoe het verder loopt, verklappen we niet. Dat zie je in de film ...

JONGERENPASTORAAL IJD
ANTWERPEN
IJDANTWERPEN@IJD.BE
03 454 11 44

Met Filippus willen we dit jaar proberen om kansen te zien waar ons geloof ook iets kan betekenen voor anderen. Het vraagt durf om vanuit onze binnenkant te spreken, maar als we ermee naar buiten durven te komen, kunnen er nieuwe tochtgenoten het avontuur ontdekken van een leven als christen. Een nieuwe wereld begint met wie 'binnenstebuiten' durft te leven en begint te delen wat in zijn of haar hart leeft.

Binnenstebuiten ... Zetten zulke verhalen ook ons aan om te spreken over wat ons werkelijk ter harte gaat? Durven we iets te laten horen van ons geloof, zelfs al lijkt onze tijd wat allergisch voor alles wat met godsdienst en Kerk te maken heeft? Want geremd word je bijna vanzelf als over het geloof het volgende klinkt: 'Is dat nog wel van deze tijd?' of 'Als je daar toch nog mee bezig wil zijn, hou het dan voor jezelf.'

Tips en tricks

Bij het nieuwe jaarthema hoort een nieuwe jaarthemamap. De meeste begeleiders van de groepen die verbonden zijn aan IJD

hebben die map inmiddels ontvangen. De jaarthema map bevat vijftien leuke werkvormen, een inleidende thematekst, een bezinning en een gebedsmoment en bevat een heleboel leuke tips en tricks voor de begeleiders. Dit alles is uiteraard in het thema Filippus en **Binnenstebuiten**.

Wil je na het lezen van dit artikel onze volledige jaarthematikst doorlezen? Dat kan op www.kerknet.be/organisatie/ijd

Jonathan Wuyts

VRIENDEN VAN IJD

Met 'Vriend van IJD' lanceren we een nieuwe rubriek op onze jongerenpagina. We gaan op zoek naar allerlei vrienden van onze jeugddienst en vragen hun een vriendenfiche in te vullen. Op die manier delen onze vrijwilligers, collega's, leden ... hun ervaringen en vormen we een vriendenketting doorheen ons bisdom.

Deze week: Cathlyne Boeckmans

JONGERENAVONDEN

Net zoals vorig werkjaar stelt IJD de maandelijkse jongerenavonden aan jullie voor. Iedereen wordt uitgenodigd om bij elkaar samen te komen in gebed en ontmoeting. IJD hecht er veel belang aan dat jongeren elkaar ontmoeten in hun eigen geloofsbeleving. Dat is in een zin uitgelegd waar onze jongerenavonden voor staan. De kracht van onze jongerenavonden zit 'm in de eenvoud, het samenzijn met elkaar en de vreugde die we mogen delen met elkaar. Heb je zin om mee te vieren? Ben je nieuwsgierig hoe zo'n jongerenavond verloopt? We bezorgen je alvast wat extra informatie. We komen elke vierde donderdag van de maand samen in de Ignatiuskapel in Antwerpen om 18.30 uur. Nadat we samen hebben ingezongen, vieren we eucharistie. We eten samen en babbelen na bij een glaasje en een hapje.

Noteer alvast volgende data in jullie agenda:

24 november, 22 december, 26 januari 2023, 23 februari, 23 maart, 27 april, 25 mei en 22 juni, telkens van 18.30 uur tot 21 uur of langer.

1. *Bruisend, kleurrijk en energiek. Zo blijft de internationale viering tijdens het diocesane pinksterfeest op 6 juni in Turnhout nazinderen in de herinnering van vele aanwezigen. Wat deugd doet, geeft goesting in meer. Op 18 september was het zover. Dan werden alle katholieke gemeenschappen uitgenodigd in de Sint-Pieterskerk om er samen te vieren. Naast de Vlaamse kerkgemeenschap waren zowel de Filipijnse, Poolse als Afrikaanse kerkgemeenschap aanwezig. Ze komen elke maand al afzonderlijk bijeen. Nu vierden ze samen met vijf verschillende koren, twee Vlaamse parochiekoren en de koren van de anderstalige gemeenschappen. De verschillende priesters en diakens van de gemeenschappen gingen samen voor. Het werd gesmaakt. Wat deugd doet ...*
2. *Zoals je in het voorwoord van onze bisschop las, nam hij begin september deel aan de elfde Algemene Vergadering van de Wereldraad van Kerken in Karlsruhe. Solidariteit en samen op weg gaan: daarop legde de vergadering, die eens om de acht jaar gehouden wordt, de klemtoon. Ze nodigt alle christenen uit om samen werk te maken van verzoening en rechtvaardigheid. Want, zo benadrukt ze in haar slotboodschap, het is de eenheid, gave van God, die ons in staat zal stellen om de problemen in deze wereld het hoofd te bieden. „We vinden de kracht om te handelen in de eenheid die gebaseerd is op de liefde van Christus. Ze helpt ons te begrijpen wat vrede brengt, verdeeldheid om te vormen tot verzoening en te werken aan de genezing van onze planeet.”*
3. *Het woon-zorgcomplex Mayerhof biedt niet enkel ouderen een veilige haven, maar ook Maria. Vanop haar betonnen sokkel onder een witte luifel waakt ze over de tuin en het woon-zorgcomplex met zijn bewoners. In mei van dit jaar werd het beeld ingezegend door Jean Kockerols, hulpbisschop van Brussel en familie van beeldhouwer Kockerols. Die vervaardigde het beeld naar aanleiding van de 25ste verjaardag van het pontificaat van paus Pius IX, die het dogma van de onbevleete ontvangenis van Maria afkondigde. Vroeger troonde het op de hoek van de Quellinstraat en de Quinten Matsijslei in Antwerpen, maar het belandde in slechte staat in het stadsmagazijn nadat het pand gesloopt werd in de jaren 1990. Na restauratie door familieleden zocht en vond de vereniging Voor Kruis en Beeld onderdak voor Maria in Mayerhof.*
4. *Kerkbaljuw Koen Cautaearts uit Wijnegem gaat voor in de Sint-Berlindisommegang in Meerbeke in Ninove. Hij is de jongste 'suisse' in ons land en meteen ook een van de enige, want kerkbaljuws zijn een uitstervend ras. Koen woont momenteel nog in ons bisdom maar verhuist binnenkort naar Ninove, waar hij een plaats als kerkbaljuw vond. Het is een droom die werkelijkheid wordt voor de jongeman, die zo in de voetsporen treedt van zijn overgrootvader, die ook kerkbaljuw was in Ninove. „Het is een vrijwilligersengagement”, aldus Koen. „Ik neem het op als eerbetoon aan mijn grootvader en in dienst van de Kerk. Het is jammer dat die oude tradities verdwijnen. Niet dat ik wil terugkeren naar vroeger, ik leg mijn eigen accenten als kerkbaljuw. Werd de hellebaard vroeger gebruikt om babbelkousen of vrouwen met een te korte rok aan te wijzen, vandaag gebruik ik hem om drie keer op de grond te tikken bij het begin van de viering, en bij het Onzevader, om de gelovigen uit te nodigen om recht te staan. Uit eerbied. Dat prijkt ook op mijn schouderlint.”*

© Dorina Pagliaro

© Jofian Bonny

© Ilse Van Haist

© Cautaearts

WAS JIJ ERBIJ?

© Fotografencollectief Brandpunt 23

Een huwelijk in het Kingdom Life Center. Ter gelegenheid van vijftig jaar ARK legde het fotografencollectief Brandpunt 23 op vraag van de Raad de diversiteit en levendigheid van het geloofsleven anno 2022 in haar parochies en plaatselijke Kerken vast op de gevoelige plaat. Het resultaat was te zien op een fototentoonstelling in de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal, de Sint-Pauluskerk, de Christian Community, de Ignatiuskapel van UCSIA en de protestantse kerk De Brabantse Olijfborg. De Antwerpse Raad van Kerken is een koepel van ontmoeting, overleg en samenwerking, waarbij zich ondertussen zo'n 130 christelijke Kerken in Antwerpen aansloten: naast de katholieke Kerk zijn er de protestantse Kerk, orthodoxe Kerken, de anglicaanse Kerk, de lutherse Kerk en de evangelische en pinksterkerken. In 2023 staan er nog enkele jubileumactiviteiten gepland, zoals een festival begin juni.

HET VOORVAL UIT HET LEVEN GEGREPEN

FEESTJE BOUWEN

Begin oktober stond ik bij een glas wijn en een vriend zeshoog op zijn daktuin in de Antwerpse Harmoniewijk. Het was een gitzwarte avond omstreeks elfen. Koud ook. De stadsgeluiden dempten weg maar in de plaats kwam er vanuit de aanpalende daken zacht gehamer en af en toe een doorgezaagd panlatgeluid. Op wel vijf daken in een straal van tweehonderd meter waren contouren zichtbaar van gekeppelde schimmen die elk hun loofhut bouwden om er vanaf negen oktober zeven dagen plus een achtste in te gaan wonen of minstens te eten. Loofhutten of Sukkot is een van de drie dankfeesten van joden voor de oogst en een herinnering aan hun verblijf in de woestijn. Daarom maken ze een eenvoudig bouwseltje met een dak van bladeren waardoorheen je de sterren kan zien. Ik moest onwillekeurig lachen bij de onaangepastheid van het tafereel.

Gammele hutjes bouwen hoog boven een stad van beton en asfalt met in de verste verte noch aar noch halm te bespeuren en door de lichtvervuiling ook nauwelijks een ster. Om er dan 'gezellig' te gaan inzitten, onbeschermd tegen oktoberregens en de koude herfstwind. Begrijpelijk dat ze de achtste dag op Simchat Torah al eens te diep in het glas durven te kijken. Maar volgens de filosoof Bergson is lachen altijd uitlachen. En daarom vroeg ik me af om wie ik lachte. Onder mij de donkere ramen van de vele appartementen waarin mensen zonder avondgebed nauwelijks inslapen geplaagd door oorlogsangst en energiezorgen. En rondom mij de joodse families die er zeven dagen op denken hoe kwetsbaar de mens is, maar zich door het

© Ronald Sledsens

> Ronald Sledsens

zicht op de open hemel verbonden weten met God die met hen een date wil. Want Hij heeft hun voorvaders in de woestijn als een wolkkolom overdag en als een vuurkolom 's nachts gegend en is zoets ook nu van plan. Onderwijl lezen ze alle dagen in *Prediker*, het Bijbelboek dat heel veel relativeert maar vooral zegt: vergeet niet je brood met vreugde te eten, je wijn te drinken met een vrolijk hart, van je vrouw te houden en te denken aan God bij alles wat je doet. Volgens Leviticus moeten ze tijdens het feest minstens driemaal lachen of moppen vertellen. Dat deed de man in het dichtstbijzijnde loofhutje al dadelijk, toen ik hem van de overzijde in twee van de drie woorden Hebreeuws die ik ken "Chag Sameach" toeriep, wat zoveel wil zeggen als "Heb een leuk festival". En ineens begreep ik dat ik lachte om de onaangepastheid van een wereld onder mij die vergeten is zich te verbinden met die erboven en daarom het lachen is vergaan.

Ronald Sledsens

relevant
geloof / kerk / mens / maatschappij

Volgende keer:

JONGEREN

www.relevant-bisdomantwerpen.be